

Nyanlända flyktingfamiljers inkomstkällor och deltagande i SFI och förskola

Vad hände när föräldrapenningen begränsades 2017?

Caroline Hall

Erica Lindahl

Malin Tallås Ahlzén

Anna Thoresson

Nyanlända flyktingfamiljers inkomstkällor och deltagande i SFI och förskola

Vad hände när föräldrapenningen begränsades 2017?^a

av

Caroline Hall^b, Erica Lindahl^c, Malin Tallås Ahlzén^d och Anna Thoresson^e

2024-08-30

Sammanfattning

I juli 2017 begränsades tillgången till föräldrapenning för familjer som invandrar till Sverige med barn. Vi studerar hur denna reform påverkade nyanlända familjers inkomstkällor och aktiviteter. Fokus är på mammor och deras familjemedlemmar som invandrat av flyktingskäl. Vi finner att reformen ledde till en minskning av föräldrapenninguttaget under de två första åren i Sverige. När det gäller andra inkomstkällor är det svårt att skatta reformens kausala effekter. Vi kan dock konstatera att familjer som bosatte sig i Sverige hösten 2017 (dvs. efter reformen), i jämförelse med familjer som kom tidigare, inte har högre arbetsinkomster. Däremot har de mer inkomst från ersättning kopplad till aktiviteter vid Arbetsförmedlingen och något mer försörjningsstöd. Vi ser också att denna grupp i högre grad deltar och får godkänt i SFI och tecken på att de låter barnen börja förskola något tidigare. Dessa förändringar kan dock inte främst härledas till minskad tillgång till föräldrapenning i samband med reformen 2017.

^a Rapporten redovisar en delmängd av de resultat som samma författare presenterar i Försäkringskassans Forskningsrapport 2024:4. Vi tackar Olof Rosenqvist, Mattias Engdahl, Anna Persson, Maria Cheung samt seminariedeltagare vid IFAU, UCLS och Arbetsförmedlingen för synpunkter.

^b IFAU och UCLS, e-post: caroline.hall@ifau.uu.se

^c IFAU och UCLS, e-post: erica.lindahl@ifau.uu.se

^d IFAU, e-post: malin.tallas.ahlzen@ifau.uu.se

^e Reykjavik University, IFAU och UCLS: e-post: annat@ru.is

Innehållsförteckning

1	Introduktion	3
2	Vad vet vi sen tidigare?	5
3	Stöd till integration och rätt till förskola.....	7
3.1	Föräldrapenning och reformen 2017	8
3.2	Etablering och etableringsersättning.....	10
3.3	Tillgång till förskola	11
4	Data.....	12
4.1	Studiepopulation	12
4.2	Utfallsvariabler	14
5	Beskrivande statistik.....	16
5.1	Disponibel inkomst.....	18
5.2	Inkomstkällor.....	19
6	Reformeffekter.....	22
6.1	Metod.....	22
6.2	Uttag av föräldrapenning	24
6.3	Andra inkomstkällor	28
6.4	SFI och förskola.....	31
7	Slutsatser.....	36
	Referenser	38
	Bilaga 1	41
	Bilaga 2	47

1 Introduktion

Sverige har ett högt arbetskraftsdeltagande bland kvinnor och de flesta barn deltar tidigt i förskoleverksamhet. En föräldraförsäkring som uppmuntrar återgång till arbete efter barnafödande och väl utbyggd förskola är två viktiga komponenter i den svenska välfärdsmodellen, vilka sannolikt har stor betydelse för såväl mammors framtida inkomster som barns framtida skolgång och förutsättningar att lyckas i yrkeslivet.¹ Samtidigt finns det en grupp som uppvisar helt andra mönster i dessa sammanhang och det är mammor som nyligen invandrat till Sverige. Nyanlända kvinnor har en avsevärt lägre sysselsättningsgrad än infödda kvinnor och nyanlända mammor arbetar i betydligt lägre utsträckning än nyanlända pappor (SOU 2023:24).² Det påverkar i sin tur också deras barn: deltagandet i förskola är lägre bland utrikes födda barn än bland barn som är födda i Sverige (SOU 2020:67). Det finns därför anledning att fundera över nyanlända mammors incitament och möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden och låta sina barn delta i förskola.

En oro för att möjligheten till betald föräldraledighet fördröjde nyanlända mammors arbetsmarknadsetablering ledde till att man från den 1 juli 2017 begränsade rätten till föräldrapenning för föräldrar som invandrar med barn (se Prop. 2016/17:154 och SOU 2016:73). Innan reformen fick dessa föräldrar samma tillgång till föräldrapenning som andra föräldrar, vilket innebar att de som invandrade med barn under åtta år fick rätt till mer än ett års föräldrapenning för vart och ett av sina barn. Det innebar i praktiken att föräldrar till utrikes födda barn mellan 1 och 7 år hade fler tillgängliga dagar med föräldrapenning än föräldrar med barn i samma åldrar som bott i Sverige en längre tid och som därmed hunnit använda en del av sin föräldrapenning. Till följd av reformen minskade tillgången till föräldrapenning med upp till 380 föräldrapenningdagar per barn. Hur stor minskningen blev berodde på barnets eller barnens åldrar. En policyrelevant fråga är om denna reform har lett till att nyanlända föräldrar, framför allt mammor, snabbare närmar sig arbetsmarknaden och att barnen tidigare deltar i förskola.

Reformen infördes vid en tidpunkt då det skedde stora förändringar vad gäller migrationsströmmar och inom migrations- och arbetsmarknadspolitiken. Det är

¹ Forskning från flera olika länder har funnit att deltagande i förskola har positiva effekter på barns utbildningsutfall, speciellt bland barn med svagare socioekonomisk bakgrund; se t.ex. Dietrichson m.fl. (2020) och Duncan m.fl. (2022) för forskningsöversikter.

² Forslund m.fl. (2017) visar att endast 20–40 procent av de kvinnor som invandrat av icke-arbetsrelaterade skäl deltar på arbetsmarknaden fem år efter invandring. Detta kan jämföras med den genomsnittliga sysselsättningsgraden bland kvinnor som är omkring 80 procent.

därför svårt att separera effekterna av reformen från andra samtida händelser.³ I denna rapport gör vi ändå ett försök att bedöma vilken roll begränsningen i tillgång till föräldrapenning har spelat för nyanlända föräldrars närmande till arbetsmarknaden och sannolikheten att barnen är inskrivna i förskola. Det gör vi i en regressionsmodell där vi kan kontrollera för olika bakgrundsfaktorer och säsongsvariation och jämföra dels familjer som folkbokfördes i Sverige före och efter reformen, dels familjer som folkbokfördes under samma period men som hade barn i olika åldrar och som därmed påverkades olika mycket av reformen (dvs. fick olika stor begränsning i antal föräldrapenningdagar).

Vi fokuserar på nyanlända mammor som kommit till Sverige som flyktingar/skyddsbehövande eller som anhöriga till en flykting/skyddsbehövande och som har minst ett barn under åtta års ålder.⁴ Barnfamiljer utgör en stor del av alla nyanlända från länder utanför EU/EES⁵ och flyktingar är en särskilt intressant grupp att studera eftersom de kan förväntas stanna i Sverige till skillnad från arbetskraftsinvandrare som ofta stannar en kortare period (Engdahl och Liljeberg 2022). Utifrån registeruppgifter beskriver vi deras inkomstkällor och aktiviteter under de två första hela kalenderåren efter folkbokföring i Sverige och undersöker hur reformen ser ut att ha påverkat deras inkomstkällor, på individ och hushållsnivå, samt om de har deltagit och fått godkänt i svenska för invandrare (SFI) och om barnen går i förskola. Vi begränsar oss till mammor som vi i register kan se bor tillsammans med pappan till deras barn.

Vi finner att reformen ledde till en tydlig minskning av föräldrapenninguttaget under de två första åren efter bosättning i Sverige. Mammorna och papporna minskade sitt uttag av föräldrapenning med i genomsnitt ca 80 respektive 40 dagar, vilket motsvarar en minskning på omkring 30 procent. För en typisk nyanländ familj innebar reformen också att föräldrarna har betydligt färre föräldrapenningdagar kvar att använda efter två år i Sverige, vilket

³ Inom migrationspolitiken ändrades reglerna för uppehållstillstånd under 2016, vilket kan ha påverkat incitamenten att närma sig svensk arbetsmarknad och förskola. Inom arbetsmarknadspolitiken genomfördes en rad förändringar för deltagare i etableringen under 2018. Det finns också stor variation över tid när det gäller vilka ursprungsländer nyanlända personer kommer ifrån. Eftersom väntetiderna för beslut om uppehållstillstånd var långa under den period vi studerar (Engdahl m.fl. 2022) består en stor del av vår studiepopulation av personer som kom i och med flyktingkrisen 2015. Vår ansats i denna rapport är att kontrollera för alla dessa händelser på bästa möjliga sätt för att isolera effekterna av föräldrapenningreformen.

⁴ För enkelhets skull benämner vi dem härnäst efter som flyktingar.

⁵ Bland kvinnor som invandrade till Sverige 2014 från länder utanför EU/EES, kom 44 procent med åtminstone ett barn under åtta år; bland män var motsvarande andel 26 procent (SOU 2016:73).

motiverar att i framtiden studera reformens effekter under en längre uppföljningshorisont.⁶

När det gäller andra inkomstkällor är det svårt att säkert skatta reformens kausala effekter. Vi kan dock konstatera att föräldrar som folkbokfördes i Sverige hösten 2017, i jämförelse med familjer som folkbokfördes tidigare, inte har högre arbetsinkomster. Däremot har de mer inkomst från ersättning kopplad till aktiviteter vid Arbetsförmedlingen och något mer försörjningsstöd. Vi ser också att denna grupp i högre grad deltar i SFI och tecken på att barnen börjar förskola något tidigare. Våra analyser visar dock att dessa förändringar i huvudsak inte kan härledas till minskad föräldrapenning till följd av reformen 2017; vi ser nämligen att nyanlända som folkbokfördes i Sverige vid samma tidpunkt men som inte påverkades av reformen (för att de hade barn i andra åldrar eller inga barn) uppvisar ungefär samma mönster. Vi drar därför slutsatsen att dessa förändringar i alla fall delvis har andra orsaker. Vilka dessa är vore intressant att utreda i ett framtida projekt.

Rapporten är disponerad enligt följande. Vi börjar med en kort sammanfattning av vad vi vet från tidigare litteratur om nyanlända kvinnors integration på arbetsmarknaden och föräldrapenningens roll. Därefter presenterar vi hur studiepopulationens ekonomiska situation ser ut: vilka stöd som finns från samhället och vilka inkomstkällor nyanlända flyktingfamiljer har före och efter reformen. Slutligen presenterar vi en analys av reformens effekter på föräldrarnas uttag av föräldrapenning, andra inkomstkällor, mammors deltagande i SFI och barnens inskrivning i förskola.

2 Vad vet vi sen tidigare?

Flera studier har uppmärksammat att det tar betydligt längre tid för nyanlända kvinnor att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden än vad det gör för nyanlända män (se, t.ex., SOU 2023:24; Engdahl och Liljeberg 2022). Det finns flera förklaringar i litteraturen. En viktig förklaring är att merparten som invandrar, särskilt de som kommer av flyktingskäl, är i familjebildningsålder (SOU 2023:24). Eftersom kvinnorna är hemma längre med barn innebär det ett senare inträde på arbetsmarknaden för dem jämfört med männen. Många personer får också barn direkt efter att de invandrat till Sverige; många nyanlända har nämligen skjutit upp familjebildning tills de fått uppehållstillstånd i det nya landet (Andersson 2004). Nyanlända har därför högre barnafödande än

⁶ Anledningen att vi begränsar uppföljningen till de två första kalenderåren efter folkbokföring i Sverige är att corona-pandemin inträffar 2020, vilket försvårar en längre uppföljning med de metoder vi använder för att skatta reformens effekter som bygger på jämförelser över tid.

personer i samma ålder som är födda i Sverige. Denna skillnad syns däremot inte när motsvarande jämförelse görs vid 45 års ålder (SCB 2014), vilket betyder att det handlar om just en koncentration av barnafödande efter invandrings-tidpunkten.

De flesta kvinnor och män som kommer till Sverige av skyddsskäl (eller som anhörig till en person med skyddsskäl) deltar sedan 2010 i etableringsinsatser vid Arbetsförmedlingen. Deltagande berättigar till etableringsersättning. Denna ersättning är kopplad till individens deltagande och påverkas inte av eventuella inkomster från deras partner, vilket är en viktig faktor för att förklara både kvinnors höga deltagande i etableringen och kvinnors arbetskraftsdeltagande upp till 10 år senare (Bratu m.fl. 2023).

Även om kvinnor precis som män i hög grad skrivs in i etableringen ägnar de sig till viss del åt andra aktiviteter. Andersson Joona (2020) visar att betydligt fler män tar del av aktiviteter såsom arbetsmarknadsutbildning och praktik, medan kvinnor i högre utsträckning deltar i hälsofrämjande och sociala aktiviteter. För både kvinnor och män är dock förberedande utbildning, SFI och samhällsorientering de vanligaste aktiviteterna. Kvinnor gör också mer uppehåll i sitt deltagande i etableringen än män, främst beroende på föräldraledighet (ibid). Vidare visar Liljeberg (2023) att män oftare får subventionerad anställning efter avslutad etablering. Att etableringsinsatser fungerar olika för kvinnor och män framgår även i effektstudier som ofta visar på mindre tydliga effekter för kvinnor; Andersson Joona och Nekby (2012) finner mindre positiva sysselsättningseffekter av intensiva förmedlingsinsatser för kvinnor än för män, och Dahlberg m.fl. (2020; 2023) finner positiva effekter av bland annat intensiv språkträning och praktik bland män men i lägre grad bland kvinnor.

Den reform som vi studerar i denna rapport innebar en rejäl minskning i nyanlända föräldrars tillgång till föräldrapenning. Det behöver dock inte nödvändigtvis betyda en minskning av totalt bidrag och stöd eftersom nyanlända flyktingar och deras anhöriga är berättigade till andra ersättningar såsom etableringsersättning. Beviljande av etableringsersättning ställer dock krav på deltagande i aktiviteter vid Arbetsförmedlingen, vilket betyder att barnet eller barnen måste få annan omsorg. Om önskan att stanna hemma med barn är tillräckligt stark kan reformen därför innebära mindre ekonomiskt stöd till familjen. Det finns några tidigare studier som undersökt effekterna av minskade bidrag utifrån ett familjeperspektiv. Tre av dessa studier undersöker effekterna av en reform i Danmark 2002 som kraftigt minskade försörjningsstödet för nyanlända flyktingar. Huynh m.fl. (2007), Rosholm och Vejlin (2010) och Andersen m.fl. (2019) finner alla att reformen inledningsvis ledde till en tydlig ökning av sysselsättningen framför allt bland män. Samtidigt lämnade fler

nyanlända kvinnor arbetskraften då incitamenten att delta i introduktionsinsatser minskade när deras män fick högre inkomster (Andersen m.fl. 2019). Medan reformen ledde till ökade arbetsinkomster för vissa hushåll, visar Andersen m.fl. (2019) att den på samma gång ledde till en stor och bestående minskning i disponibel inkomst för majoriteten av hushållen som fortfarande var beroende av välfärdsförmåner. Detta ledde i sin tur till andra negativa effekter för familjerna: egendomsbrotten ökade bland vuxna och bland barnen syns ett lägre deltagande i förskola och sämre skolresultat. Utifrån dessa studier är det motiverat att studera effekterna av föräldrapenningreformen utifrån ett familjeperspektiv; hur mammornas närmande till arbetsmarknaden samspelar med både barnens deltagande i förskola och männens arbetsmarknadsetablering.

Det finns ett par studier som har studerat betydelsen av tillgång till föräldrapenning för inträdet på arbetsmarknaden bland kvinnor som invandrat till Sverige med barn. Duvander och Olsson (2012) och Duvander och Mussino (2021) visar att ett intensivt uttag, eller inget uttag alls, är förknippat med inaktivitet och ett senare inträde på arbetsmarknaden. Författarna menar att användning av föräldrapenning kan tyda på att kvinnorna är informerade om vilka stöd som finns, har kontakt med myndigheter och har påbörjat sin etablering (Duvander och Mussino 2021). Duvander och Mussino (2021) framhåller också att sambandet mellan användning av föräldrapenning och arbetsmarknadsintegration är svagt, och att födelseland är en mycket viktigare förklaringsfaktor för etablering på arbetsmarknaden, då födelseland förmodligen fångar icke observerbara faktorer såsom språkkunskaper, nätverk och erfarenheter. Vikman (2013) studerar skillnaden i hur snabbt nyanlända mammor etablerar sig på arbetsmarknaden beroende på hur mycket föräldrapenning de har rätt till genom att jämföra mammor som kom till Sverige med barn i olika åldrar. Hennes slutsats är att rätt till fler föräldrapenningdagar försenar kvinnors arbetskraftsdeltagande. I denna studie bygger vi vidare på ovannämnda studier genom att studera betydelsen av den drastiska minskning av föräldrapenning som reformen 2017 innebar för nyanlända familjer med barn. Vi undersöker vilken betydelse reformen hade för familjernas inkomstkällor, aktiviteter och om barnen går i förskola. Det senare är viktigt då studier från Tyskland och Norge har visat att deltagande i förskoleverksamhet är särskilt viktigt för invandrade barns skolresultat (se Cornelissen m.fl. 2018; Drange och Telle 2017).

3 Stöd till integration och rätt till förskola

Det tar ofta tid för nyanlända flyktingar att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Efter två år i Sverige har 60 procent av flyktingar och deras

anhöriga ingen arbetsinkomst alls och knappt 15 procent har inkomster som överstiger halva medianinkomsten för en 45-åring (Engdahl och Liljeberg 2022). I detta avsnitt beskriver vi vilka andra inkomstkällor och stöd till integration som finns tillgängliga för barnfamiljer som kommer till Sverige av skydds skäl, alltså flyktingar och andra skyddsbehövande samt deras återförenade familje-medlemmar.

3.1 Föräldrapenning och reformen 2017

Precis som alla föräldrar i Sverige (med barn i förskoleåldern) har föräldrar som invandrar till Sverige med barn rätt till föräldrapenning under en viss tid. Den svenska föräldraförsäkringen är generös i ett internationellt perspektiv. Föräldrar är tillsammans berättigade till 480 dagar med föräldrapenning per barn⁷ som kan användas under barnets 12 första levnadsår.⁸ Innan 2017 omfattades även de som invandrade med barn av samma regler, vilket innebar att familjer som redan hade barn då de bosatte sig i Sverige blev berättigade till mer än ett års föräldrapenning per barn under åtta år.⁹ Det innebar att föräldrar som invandrat i många fall hade tillgång till fler föräldrapenningdagar än föräldrar med barn i samma ålder som bott en längre tid i Sverige och som redan hunnit använda en del föräldrapenningdagar. Om föräldrarna tog ut föräldrapenning på heltid (alla dagar i veckan) uppgick ersättningen till ca 7 500 kr per månad för personer som inte tidigare arbetat i Sverige. En oro för att tillgången till föräldrapenning fördröjde nyanlända mammors inträde på den svenska arbetsmarknaden ledde till att man från den 1 juli 2017 begränsade rätten till föräldrapenning för denna grupp (se prop. 2016/17:154).

Sedan den 1 juli 2017 baseras rätten till föräldrapenning för föräldrar som invandrar med utrikes födda barn på barnens ålder när förälder och barn kan anses vara bosatta i Sverige. För barn som har fyllt ett år men inte två år vid bosättningsstillfället får föräldrarna tillsammans 200 dagar. För barn som har fyllt två år får de 100 dagar.¹⁰ För barn som ännu inte fyllt ett år när de bosätter sig i Sverige är rätten till föräldrapenning oförändrad, dvs. föräldrarna är fortsatt

⁷ Har föräldrarna tidigare arbetat och får inkomstbaserad föräldrapenning är 90 dagar reserverade till vardera föräldern. För barn födda före 2016 är endast 60 dagar reserverade. Föräldrar som får föräldrapenning på grundnivå kan välja hur de vill dela upp dagarna.

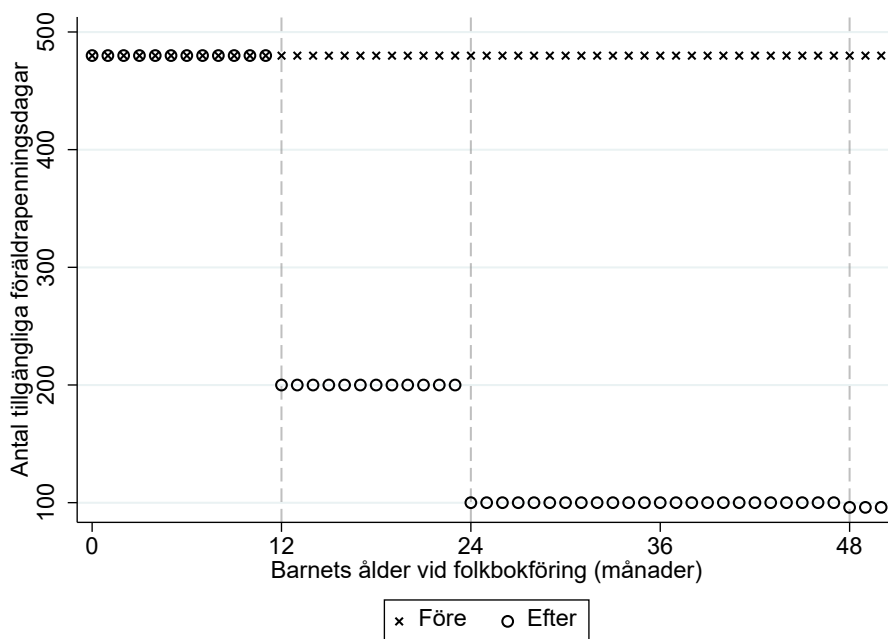
⁸ För barn födda före 2014 kan föräldrapenning endast användas till barnet fyller åtta år. För barn födda efter 2014 kan endast 96 dagar sparas efter barnets fyraårsdag.

⁹ Föräldrapenning på grund- och lägstannivå är en bosättningsbaserad förmån.

¹⁰ Begränsningen utformades så att rätten till föräldrapenning för olika åldersgrupper motsvarar hur många dagar föräldrar med barn födda i Sverige vanligen har kvar när barnen har uppnått respektive ålder.

berättigade till 480 dagar med föräldrapenning. Figur 1 visar hur antalet föräldrapenningdagar varierar med barnets ålder före och efter reformen och illustrerar att det för vissa familjer innebar en stor skillnad i antalet dagar med föräldrapenning de var berättigade till beroende på om de bosatte sig i Sverige före eller efter den 1 juli 2017.¹¹

Figur 1 Antal föräldrapenningdagar föräldrar är berättigade till beroende på barnets ålder vid bosättning i Sverige, före och efter reformen 2017

Det var alltså barnets ålder när familjen ansågs vara bosatt i Sverige som bestämde rätten till föräldrapenning (Socialförsäkringsbalken 2010:110). För att betraktas som boende i Sverige enligt lagen måste föräldern (och barnet) ha anlänt till Sverige och ha fått ett uppehållstillstånd som sträcker sig minst ett år framåt.

Familjer som bosatte sig i Sverige under det första halvåret 2017 omfattades av särskilda övergångsregler: Om de tog ut föräldrapenning innan reformen genomfördes den 1 juli omfattades de av de tidigare mer generösa reglerna. Om de däremot tog ut föräldrapenning först efter den 1 juli omfattades de i stället av de nya mer restriktiva reglerna. Deras eget beteende vad gäller föräldrapenninguttag påverkade därmed hur många dagar med föräldrapenning de blev

¹¹ Tabellerna A1 och A2 i bilagan visar mer detaljerat hur antalet dagar med föräldrapenning varierar beroende på barnets ålder och datum för bosättning.

berättigade till, dvs. om de berördes av reformen eller inte (även om många nyanlända föräldrar sannolikt var omedvetna om detta). För att begränsa betydelsen av detta för våra resultat exkluderar vi individer som bosatte sig i Sverige under det andra kvartalet 2017 från våra analyser.¹²

3.2 Etablering och etableringsersättning

Flyktingar och andra skyddsbehövande samt deras återförenade familjemedlemmar är berättigade till etableringsinsatser vid Arbetsförmedlingen. Inom etableringen får deltagarna en individuell plan som anger vilka aktiviteter de ska delta i för att stärka sina möjligheter att få ett arbete. Insatserna kan pågå upp till två år och omfattar aktiviteter såsom språkstudier, förberedande utbildning, arbetsmarknadsutbildning, arbetspraktik och stöd vid jobbsökande.¹³ De vanligaste aktiviteterna är förberedande eller orienterande utbildning, studier i svenska (SFI) och samhällsorientering (Andersson Joonas 2020). Under tiden insatserna pågår har deltagarna rätt till etableringsersättning.

Arbetsförmedlingen har varit ansvarig för nyanländas arbetsmarknads-etablering sedan 2010, men det var först från den 1 januari 2018 som etableringen formellt blev ett arbetsmarknadspolitiskt program (se prop. 2016/17:175). De som påbörjade etableringen innan 2018 omfattades av det gamla regelverket, medan de som registrerades 2018 och senare omfattades av det nya etableringsprogrammet. Även om nyanlända flyktingar och deras anhöriga redan tidigare hade rätt till en etableringsplan innebar regeländringarna 2018 en del förändringar. Exempelvis blev det tydligare att det är Arbetsförmedlingen som bestämmer över planens innehåll och sanktioner kunde bli aktuella på fler grunder (t.ex. om individen missköter sitt arbetssökande). Vid samma tidpunkt infördes en utbildningsplikt för deltagare i etableringsprogrammet som inte har en avslutad gymnasieutbildning. Utbildningsplikten innebär att Arbetsförmedlingen kan kräva att de nyanlända deltar i SFI, samhällsorientering och utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå för att de ska få ta del av etableringsersättningen.

Etableringsersättningen uppgår till 308 kr per dag (skattefritt). Därutöver får deltagare som har barn ett tillägg som uppgår till mellan 800 och 4500 kr/månad och hushåll, beroende på antalet barn och barnens ålder.¹⁴ Etableringsprogrammet genomförs vanligtvis på heltid, men deltagande på deltid är möjligt

¹² Figur A1 visar att övergångsreglerna framför allt påverkade de som bosatte sig i Sverige under andra kvartalet 2017; de som bosatte sig i Sverige under första kvartalet 2017 tar ut en liknande mängd föräldrapenning som de som bosatte sig här vid en tidigare tidpunkt.

¹³ Se exempelvis Qi m.fl. (2019) och Andersson Joonas (2020) för en mer detaljerad beskrivning.

¹⁴ Samtliga belopp som anges i texten gäller för den studerade tidsperioden (dvs. 2017–2019).

om personen exempelvis arbetar eller är föräldraledig. Etableringsersättning lämnas i dessa fall på deltid. Andersson Joona (2020) visar att det är relativt vanligt att kvinnor gör avbrott i etableringen för att vara föräldralediga.¹⁵

Nyanlända familjer som inte kan försörja sig på annat sätt kan ansöka om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd från sin kommun. Detta stöd är behovsprövat och kan i vissa fall vara ett alternativ om avslutad etablering inte leder till arbete. Det är också vanligt att kommunerna erbjuder insatser för att förbättra arbetsmarknadsutsikterna för mottagare av ekonomiskt bistånd, men typen och omfattningen av dessa insatser varierar mellan kommuner; se Forslund m.fl. (2019). Tabell 1 sammanfattar de olika ersättningar och stöd som kan vara aktuella för nyanlända flyktingar med barn.¹⁶

Tabell 1 Aktiviteter och ersättningar (månadsvis) som finns tillgängliga för nyanlända flyktingar och deras familjemedlemmar

Aktiviteter/stöd	Ersättningsnivå
Etableringsprogrammet	7 268 kr –10 968 kr ^a (skattefritt)
Stöd vid arbetssökande (utanför Etableringsprogrammet), AF	0 kr ^b
Svenska för invandrare (utanför Etableringsprogrammet)	0 kr
Föräldrapenning	7 500 kr
Reguljär utbildning (kräver tillräckliga språkkunskaper)	2 848 kr ^c + studielån
Ekonomiskt bistånd	Behovsprövat (om inga andra möjligheter till försörjning)

Anm: Tabellen redogör för aktiviteter och ersättningar som finns tillgängliga för nyanlända föräldrar som saknar sysselsättningshistorik i Sverige. Beloppen som anges motsvarar aktivitet på heltid. ^a) Lägsta och högsta ersättning under en månad med 21 arbetsdagar (beloppet varierar beroende på antal barn och barnens ålder). ^b) Arbetssökande som deltar i arbetsmarknadspolitiska program är dock berättigade till ersättning. ^c) Studiebidragsbelopp år 2017 per 4-veckorsperiod.

3.3 Tillgång till förskola

Kommunerna måste erbjuda förskola till barn från ett års ålder om båda föräldrarna arbetar eller studerar. Eftersom förskolans uppdrag inte bara är att göra det möjligt för föräldrar att arbeta och studera, utan också att främja barns utveckling och lärande, erbjuds förskola även till barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga med ett yngre syskon (men vanligtvis under färre timmar per vecka, dock minst 15 timmar). Barn måste också erbjudas en förskoleplats om

¹⁵ Av de kvinnor som skrevs in i etableringen 2013 gjorde ca 20 procent ett avbrott under första året, och drygt 20 procent gjorde ett avbrott under tredje året (etableringen kan löpa längre än två år om aktivitetsgraden inte har varit på heltid, eller om personen har gjort avbrott i sitt deltagande).

¹⁶ Utöver de ersättningar som listas i Tabell 1 får alla föräldrar barnbidrag och familjer med låg inkomst kan dessutom vara berättigade till bostadsbidrag.

de bedöms ha särskilda behov på grund av sin hemmiljö. Det kan exempelvis handla om barn vars föräldrar har ett annat modersmål än svenska, eller om föräldrarna deltar i etableringsprogrammet eller något annat arbetsmarknadspolitiskt program.¹⁷ Familjer som ansöker om förskola måste erbjudas en plats inom fyra månader. Avgiften för en förskoleplats baseras på hushållets inkomst (0–3 procent av inkomsten upp till ett maxbelopp) och blir lägre ju fler barn i familjen som går på förskola eller fritids. Från och med hösten det år barnet fyller tre år omfattas det av allmän förskola, vilket innebär avgiftsfri förskola under 15 timmar per vecka.

4 Data

Analyserna i rapporten baseras på sammanlänkade registeruppgifter på individnivå från Migrationsverket, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Skatteverket och SCB. I datamaterialet kan vi observera föräldrarnas ålder, civilstånd, antal barn i olika åldrar, vilket land de invandrat från, datum för uppehållstillstånd och folkbokföring samt skäl för uppehållstillstånd. För de flesta har vi även information om utbildningsnivå. Vi har också detaljerad information om individernas inkomstkällor, vilket innebär att vi kan se vilka aktiviteter de har ägnat sig åt efter att de folkbokförts i Sverige. Med hjälp av data från SFI- och Förskoleregistret kan vi också mäta deltagande i SFI och barnens inskrivning i förskola.

4.1 Studiepopulation

Vår studiepopulation utgörs av familjer som nyligen invandrat till Sverige, där mamman kommer från ett land utanför EU/EES och har fått uppehållstillstånd som flykting eller som återförenad familjemedlem till en flykting. Vi fokuserar på familjer där mamman vid bosättning har minst ett barn under åtta års ålder.¹⁸ Vi definierar familjer utifrån mamman för att sedan inkludera en eventuell pappa och samtliga barn med hjälp av Flergenerationsregistret och Migrationsregistret.¹⁹ En individ tillåts endast vara del av en familj och vi tar bort de familjer där det finns flera olika pappor till barnen.²⁰ Trots att alla

¹⁷ Asylsökande barn erbjuds förskola på samma villkor som andra barn.

¹⁸ Det är möjligt att invandra till Sverige fler än en gång och vi utgår från det första folkbokföringsdatum som finns registrerat.

¹⁹ Att familjer definieras utifrån Flergenerationsregistret innebär att de båda biologiska föräldrarna betraktas som föräldrar även om båda inte längre är vårdnadshavare. Vårt datamaterial innehåller inte information om faktisk vårdnadshavare.

²⁰ Om mamman har barn tillsammans med fler än en pappa (inklusive en okänd pappa) länkar vi mammor och pappor till samma familj baserat på pappan till det barn som föddes närmast

familjemedlemmar inte nödvändigtvis bosätter sig i Sverige vid samma tidpunkt tillskriver vi hela familjen mammans datum för bosättning. I de fall föräldrarna inte anländer till Sverige tillsammans är det nämligen vanligast att barnen anländer tillsammans med mamman. I de flesta fall är det därmed mammans bosättningsdatum som avgör när föräldrarna först är berättigade till föräldrapenning. Som diskuterades i avsnitt 3.1 utgår Försäkringskassan från Socialförsäkringsbalken (2010:110) för att avgöra när en individ kan anses vara bosatt i Sverige och därmed också individens rätt till föräldrapenning. Detta är en bedömning som vi inte kan observera i register. Vi använder därför datumet för folkbokföring (dvs. det datum individen registrerades hos Skatteverket som bosatt i Sverige) som mått på bosättningstidpunkt.²¹

Vi begränsar analysen till flyktingfamiljer som folkbokfördes i Sverige 2015–2017. Vi utesluter familjer som folkbokfördes under andra kvartalet respektive år på grund av de övergångsregler i tillgången till föräldrapenning som gällde 2017 (se avsnitt 3.1). Vi begränsar också analysen till familjer där vi kan observera att föräldrarna bor tillsammans både det år de folkbokförs i Sverige och året därefter. Anledningen till denna restriktion är att vi är intresserade av hur föräldrapenningen fördelas mellan föräldrarna och hur det i sin tur påverkar familjemedlemmarnas inkomster och aktiviteter. Vidare kräver vi att individerna finns kvar i Sverige under den tid vi studerar dem, vilket innebär att vi utesluter de som utvandrat under de första tre kalenderåren efter folkbokföringsdatumet. Våra urvalsrestriktioner resulterar i ett urval som omfattar drygt 11 000 mammor och deras familjemedlemmar. Vi följer dessa individer från året för folkbokföring och två hela kalenderår framåt.²²

Individer som beviljats skydd i Sverige fick fram till lagändringen som trädde i kraft den 20 juli 2016 i regel permanent uppehållstillstånd. Efter lagändringen ändrades normen till tillfälliga uppehållstillstånd, men barnfamiljer som hade

folkbokföringsdatumet. Därefter utesluter vi familjer där en och samma pappa förekommer i fler än en familj. Vi utesluter också familjer där barnen har fler än en (känd) pappa.

²¹ Datumet för folkbokföring är vanligtvis några månader efter datumet för uppehållstillstånd. I våra data kan vi dock se att det är ovanligt att föräldrar tar ut föräldrapenning innan de folkbokförts i Sverige, vilket indikerar att datumet för folkbokföring sannolikt är det datum Försäkringskassan utgår från för att avgöra datum för bosättning.

²² Uppföljningshorisonten varierar något för olika utfall: I de flesta analyser följer vi individerna månad för månad under 24 månader från folkbokföringsdatumet. När vi studerar inkomstkällor har vi endast uppgifter på årsbasis; i dessa analyser följer vi därför individerna under kalenderår 0–2 från datumet för folkbokföring. Vid en längre uppföljningshorisont är det svårare att särskilja effekterna av den reform vi studerar från effekterna av corona-pandemin; vi bryter därför uppföljningshorisonten vid pandemins början.

ansökt om uppehållstillstånd den 24 november 2015 eller tidigare undantogs.²³ Det innebär att vårt urval av flyktingfamiljer kan inkludera familjer med både permanent och temporärt uppehållstillstånd, beroende på när de kom till Sverige. Typ av uppehållstillstånd kan naturligtvis påverka hur länge familjen stannar i Sverige och incitamenten att närma sig arbetsmarknaden och låta barnen delta i förskolan. I analyserna kontrollerar vi för år och halvår för bosättning och antal dagar mellan ansökan om uppehållstillstånd och folkbokföringsdatum, vilket till viss del fångar under vilken beslutsregim familjens ansökan om tillstånd behandlades.²⁴ I en av våra empiriska strategier hanterar vi dessutom denna utmaning direkt genom att jämföra nyanlända familjer som folkbokfördes i Sverige vid samma tidpunkt men som hade barn i olika åldrar och därför blev berättigade till olika många föräldrapenningdagar. Notera också att vi genomgående betingar på att stanna åtminstone tre kalenderår i Sverige.

4.2 Utfallsvariabler

Integration är ett vitt begrepp som kan omfatta många olika dimensioner, t.ex. social, politisk, språklig och ekonomisk integration.²⁵ I denna rapport fokuserar vi på aspekter som är relaterade till individens ekonomiska situation och möjligheter till etablering på arbetsmarknaden. Mer specifikt intresserar vi oss för följande utfall: uttag av föräldrapenning, ersättning kopplat till deltagande i arbetsmarknadspolitiska insatser, arbetsinkomster, försörjningsstöd, disponibel inkomst, deltagande i SFI samt barnens inskrivning i förskola.

Uttag av föräldrapenning. Vi mäter användning av föräldrapenning dels baserat på daglig information om uttag av föräldrapenning (nettodagar) från Försäkringskassan, dels baserat på uppgifter från Skatteverket om årlig inkomst från föräldrapenning. Försäkringskassans data gör det möjligt att i detalj mäta hur föräldrapenningreformen påverkade uttaget av föräldrapenningdagar över tid, medan uppgifterna från Skatteverket fångar hur ett eventuellt förändrat uttag påverkade individernas ekonomiska situation.

Andra inkomstkällor. För att mäta om reformen påverkade individernas inkomster från andra källor använder vi årliga inkomstuppgifter från

²³”Den nya lagen tillämpas inte vid prövning av en ansökan om uppehållstillstånd från ett barn eller en vuxen som ingår i samma familj som ett barn om barnets ansökan har registrerats hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare” (Lag 2016:752).

²⁴ Blomkvist m.fl. (2018) finner tecken på att handläggarna på Migrationsverket selektivt valde ut ärenden inför lagändringen, vilket indikerar att det är svårt att använda information om typ av beslut (som vi har information om i våra register) som kontroll.

²⁵ Se Dahlberg m.fl. (2023) för en studie baserat på ett flerdimensionellt integrationsindex i en svensk kontext.

Skatteverket.²⁶ Med *arbetsinkomster* avser vi i analysen de totala inkomsterna från arbete (brutto) och näringsverksamhet (netto), vilket ger ett mått på i vilken utsträckning individerna arbetat under året. *Ersättning kopplat till deltagande i arbetsmarknadspolitiska insatser* inkluderar inkomster från etableringsersättning, etableringstillägg, aktivitetsstöd och utvecklingsersättning, och ger därmed ett mått på deltagande i olika aktiviteter vid Arbetsförmedlingen som syftar till att stärka individernas arbetsmarknadsutsikter. Eftersom vår studiepopulation utgörs av flyktingar och deras anhöriga som har rätt till etableringsinsatser fångar detta mått i huvudsak etableringsersättning och etableringstillägg. *Försörjningsstöd* avser inkomster från ekonomiskt bistånd mätt på individnivå.²⁷ För att få en bild av hur studiepopulationens sammantagna ekonomiska situation påverkats studerar vi även individernas *disponibla inkomst*. Den disponibla inkomsten inkluderar all inkomst från arbete och transfereringar och det mått vi använder är individens delkomponent av familjens disponibla inkomst (mättet tar därmed inte hänsyn till eventuella partners inkomster eller hur många personer som ingår i hushållet). Notera att den disponibla inkomsten inkluderar fler inkomstkällor än de som vi studerar separat, exempelvis ingår här även barnbidrag och bostadsbidrag.

Deltagande i SFI. SFI-registret innehåller inskrivningsdatum för alla som skrivits in på en SFI-kurs samt information om tidpunkt för godkänt betyg för de som blivit godkända på kursen. Vi utgår från denna information för att mäta effekter på sannolikheten att mamman påbörjat SFI, samt fått godkänt på någon SFI-kurs, vid olika tidpunkter efter bosättning i Sverige.

Barnens inskrivning i förskola. Förskoleregistret inkluderar alla barn som varit inskrivna i en förskola (både kommunala och fristående) den 15 oktober respektive år. För inskrivningsperioder som är pågående vid detta datum finns också information om när barnet började på den aktuella förskolan. Inskrivningsperioder som inte sträcker sig över den 15 oktober observeras däremot inte i registret. Baserat på denna information mäter vi om något av mammans barn observeras som inskrivet i förskola vid olika tidpunkter efter bosättning i Sverige. Med detta mått kan vi alltså fånga om barnen skrivs in på den aktuella förskolan några månader tidigare (eller senare) som följd av de ändrade reglerna inom föräldrapenningen. Mättet är dock grovt: vi missar inskrivningsperioder som understiger ett år om de avslutas innan den 15 oktober.

²⁶ Vi mäter inkomster i 2015 års penningvärde.

²⁷ Ekonomiskt bistånd ges till hushållet. För att få ett mått på individnivå har det sammanlagda beloppet per hushåll fördelats lika mellan samtliga vuxna (16 år och äldre) i hushållet.

5 Beskrivande statistik

Tabell 2 presenterar beskrivande statistik för vårt urval av flyktingfamiljer. Mammornas och pappornas karakteristika är genomgående ganska lika, vilket är väntat eftersom urvalet utgörs av föräldrar som kommit till Sverige med gemensamma barn. Det finns dock några skillnader: papporna har nästan alltid fått uppehållstillstånd som flykting/skyddsbehövande medan en stor del av mammorna (drygt 40 procent) fått uppehållstillstånd som anhörig till en flykting/skyddsbehövande. Papporna är i genomsnitt några år äldre. Föräldrarna har i snitt knappt två barn när de folkbokförs i Sverige och 10 procent av mammorna är gravida vid detta tillfälle (föder barn inom de närmaste 9 månaderna). Det absolut vanligaste är att mamman folkbokförs samtidigt som barnen. De allra flesta är gifta vid folkbokföringstillfället. Bland både mammor och pappor har knappt hälften enbart grundskoleutbildning och 30 procent har eftergymnasial utbildning. Det enskilt största ursprungslandet är Syrien; drygt 7 av 10 familjer kommer därifrån. Ungefär en tredjedel av paren bor i en storstadskommun. Det är också intressant att notera att handläggningstiderna hos Migrationsverket var långa under denna period: det är i genomsnitt ungefär ett år mellan ansökan om uppehållstillstånd och datumet för folkbokföring. Långa handläggningstider i kombination med hur vi konstruerat vårt urval innebär att majoriteten (ca 80 procent) i vårt urval har permanent uppehållstillstånd.

Tabell 2 Beskrivande statistik för urvalet av flyktingfamiljer

	Mammor	Pappor
<i>Skäl för uppehållstillstånd:</i>		
Flykting/skyddsbehövande	0,59 (0,49)	0,94 (0,23)
Anknytning till flykting/skyddsbehövande	0,41 (0,49)	0,05 (0,21)
Dagar mellan ansökan om uppehållstillstånd och folkbokföring	381 (186)	355 (186)
Ålder vid folkbokföring	30,85 (6,37)	36,74 (7,20)
Antal barn <8 år folkbokföring	1,67 (0,80)	1,67 (0,80)
Har ett ofött barn vid folkbokföring	0,10 (0,30)	0,10 (0,30)
Mamman folkbokförs samtidigt som minst ett barn	0,96 (0,21)	-
Gift	0,96 (0,19)	0,96 (0,19)
Grundskoleutbildning	0,43 (0,49)	0,45 (0,50)
Gymnasieutbildning	0,20 (0,40)	0,20 (0,40)
Högskoleutbildning	0,30 (0,46)	0,32 (0,47)
Utbildningsuppgift saknas	0,06 (0,25)	0,03 (0,17)
<i>Ursprungsland:</i>		
Syrien	0,72 (0,45)	0,74 (0,44)
Irak	0,04 (0,19)	0,04 (0,19)
Afghanistan	0,04 (0,21)	0,05 (0,21)
Eritrea	0,04 (0,19)	0,04 (0,20)
Övriga (inkl. okänt)	0,16 (0,36)	0,14 (0,34)
Bosatt i storstad folkbokföringsåret	0,27 (0,45)	0,27 (0,45)
Antal observationer (par):		11 151

Anm.: Tabellen redovisar medelvärden och standardavvikelser (inom parentes). Medelvärdena anger andelar om inget annat anges. De inkluderade flyktingfamiljerna folkbokfördes i Sverige 2015–2017.

5.1 Disponibel inkomst

Utifrån uppgifter om disponibel inkomst kan vi få en bild av hur flyktingfamiljernas sammantagna ekonomiska situation såg ut innan reformen. Tabell 3 redovisar mammornas och deras hushålls disponibla inkomst baserat på de som folkbokfördes i Sverige hösten 2015/2016, alltså innan reformen genomfördes och som därmed inte berördes av den. De redovisade siffrorna avser det andra hela kalenderåret efter bosättning i Sverige. Som jämförelse redovisar vi dessutom motsvarande siffror för alla sammanboende mammor i Sverige.

Vi kan konstatera att de disponibla inkomsterna för nyanlända mammor är avsevärt lägre än för befolkningen i övrigt, både på individ- och hushållsnivå. På hushållsnivå uppgår medianinkomsten för nyanlända flyktingar till 25 976 kronor per månad, vilket är strax över vad SCB definierar som låg ekonomisk standard; en gräns för när inkomsterna inte anses räcka till nödvändiga levnadsomkostnader (SCB 2019).²⁸ Denna inkomst motsvarar ungefär hälften av medianinkomsten för samtliga (sammanboende) mammor i befolkningen.

Jämför vi individ- och hushållsnivå ser vi att det inte är stor skillnad mellan mammornas och pappornas inkomster: genomsnittet för mammorna ligger strax under halva hushållsinkomsten. Det kan förklaras av att både flyktingar och deras anhöriga är berättigade till att delta i etableringsinsatser på Arbetsförmedlingen och då får inkomst i form av etableringsersättning och etableringstillägg.

²⁸ SCB (2019) definierar låg ekonomisk standard som en familj med två vuxna och två barn (5 och 12 år) som år 2017 hade en disponibel inkomst under 22 800 kronor per månad. Exemplet avser en familj boende i en kommun med fler än 75 000 invånare som inte tillhör Stor-Stockholm eller Stor-Göteborg. Antalet barn, barnens ålder och bostadskommun skiljer sig dock för vår studiepopulation, vilket gör att detta ska ses som en ungefärlig och grov jämförelse.

Tabell 3 Månatlig disponibel inkomst (kr) under andra kalenderåret efter folkbokföring, bland sammanboende mammor som bosatte sig i Sverige hösten 2015/2016

		Flyktingar/skyddsbe- hövande och anhöriga	Alla sammanboende mammor i befolkningen ^a
Individnivå	Genomsnitt	11 897	27 118
	25:e percentilen	9 550	18 002
	50:e percentilen	11 482	24 204
	75:e percentilen	13 538	31 145
Hushållsnivå	Genomsnitt	26 837	54 209
	25:e percentilen	22 566	38 810
	50:e percentilen	25 976	48 320
	75:e percentilen	30 327	59 826

Anm: Siffrorna på individnivå avser mammans delkomponent av familjens disponibla inkomst och siffrorna på hushållsnivå avser summan av mamman och pappans delkomponenter, vilket motsvarar hushållets totala disponibla inkomst. ^aAlla sammanboende mammor omfattar samtliga kvinnor med barn under åtta år 2016 som bor med barnets pappa, inkomsterna för dem gäller 2018.

5.2 Inkomstkällor

Figur 2 illustrerar vilka inkomstkällor mammorna har det kalenderår de bosätter sig i Sverige och de två efterföljande kalenderåren. Figuren visar föräldrapenning, arbetsinkomster, ersättning till följd av deltagande i arbetsmarknads-politiska program (vilket framför allt avser etableringsersättning), studiemedel samt ekonomiskt bistånd (försörjningsstöd). Däremot ingår exempelvis inte barnbidrag (som alla barnfamiljer får) och eventuellt bostadsbidrag (som familjer kan få utifrån behov). Siffrorna ger därmed inte en fullständig bild av mammornas eller hushållens ekonomiska situation. Siffrorna är uppdelade efter vilket år mamman folkbokfördes (2015/2016 vs. 2017) och vi redovisar endast siffror för personer som folkbokfördes under hösten respektive år (vilket förklarar de låga nivåerna under folkbokföringsåret). Figuren belyser därmed hur mammors inkomster skiljer sig mellan de som folkbokfördes efter reformen 2017 jämfört med de som folkbokfördes åren innan. Eventuella skillnader ska dock inte tolkas som orsakssamband.

För gruppen som bosatte sig i Sverige före reformen utgör föräldrapenning och etableringsersättning (inkl. etableringstillägg) stora andelar (ungefär 45 respektive 40 procent) av mammornas inkomster under det första året efter folkbokföringsåret. Det betyder att föräldraledighet och deltagande i etablerings-insatser vid Arbetsförmedlingen är vanliga aktiviteter. En viss andel av

inkomsterna kommer också från försörjningsstöd, medan arbetsinkomster utgör en liten andel.

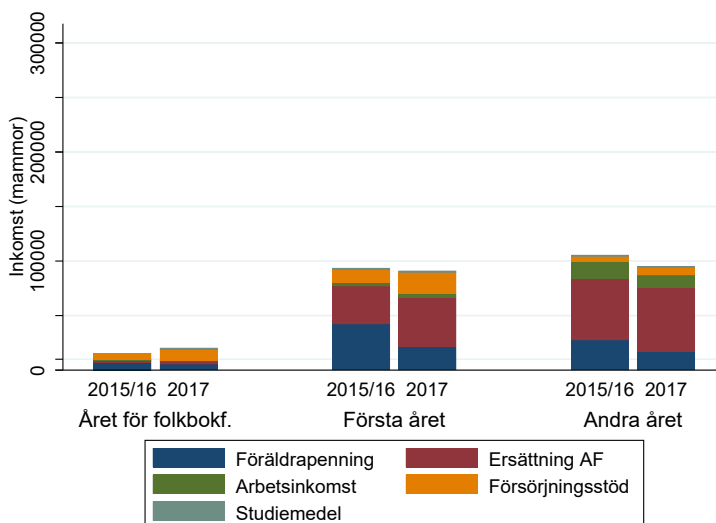
Efter reformen ser vi att andelen inkomster som kommer från föräldrapenning det första året efter folkbokföring minskar till en fjärdedel och att andelen av mammornas inkomster som kommer från etableringsersättning tillsammans med försörjningsstöd ökar med ungefär lika mycket. Det syns däremot inga tecken på att mammornas arbetsinkomster skulle ha ändrats särskilt mycket efter reformen; detta gäller även det andra året efter folkbokföring.

På hushållsnivå ser vi liknande mönster som på individnivå men föräldrapenning utgör en mindre andel av inkomsterna. Arbetsinkomster utgör i stället större andelar, vilket betyder att papporna i jämförelse med mammorna tar ut mindre föräldrapenning och i högre grad arbetar.

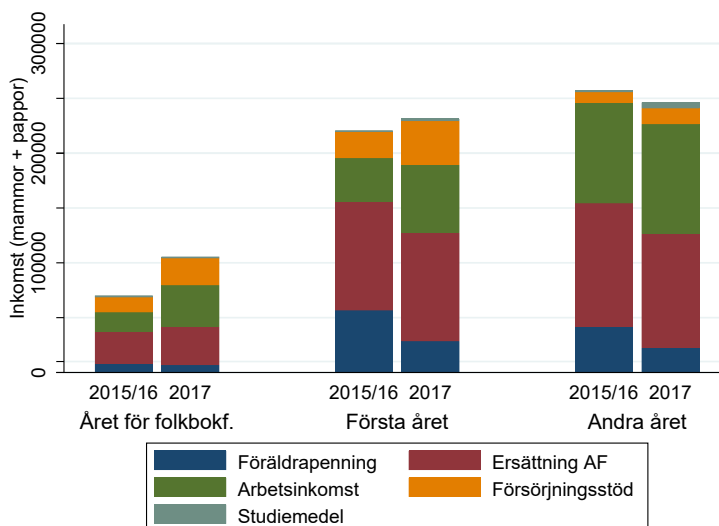
Sammantaget ser det alltså ut som om reformen 2017 kan ha lett till en övergång från att vara hemma med föräldrapenning till aktiviteter inom etableringen vid Arbetsförmedlingen. Vi kan dock inte dra slutsatsen att det är just den begränsade rätten till föräldrapenningdagar som ger upphov till de mönster vi ser i Figur 2. Skillnader i inkomster från olika källor över tid kan bero på skillnader i bakgrundsegenskaper mellan personer som bosatte sig i Sverige vid olika tidpunkter eller på andra förändringar inom politiken eller ekonomin. I nästa avsnitt presenterar vi resultat från modeller som tar hänsyn till sådana faktorer.

Figur 2 Mammors årsinkomst från olika källor kalenderår 0–2 efter folkbokföring i Sverige, uppdelat efter folkbokföringsår

a) Individnivå

b) Hushållsnivå

Anm: Figuren baseras på personer som folkbokfördes i Sverige under hösten respektive år. *Ersättning AF* avser ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska program (inkl. etableringen).

6 Reformeffekter

I detta avsnitt presenterar vi resultat från regressionsanalyser som undersöker hur åtstramningen av rätten till föräldrapenning i juli 2017 påverkade uttaget av föräldrapenningdagar och vilka konsekvenser det i sin tur hade för mammornas och deras familjers inkomstkällor och aktiviteter. Vi börjar med en beskrivning av den metod vi använder oss av för att undersöka reformens kausala effekter på de olika utfallen.

6.1 Metod

För att kunna skatta de kausala effekterna av tillgång till mindre föräldrapenning skulle vi idealt vilja jämföra med en opåverkad kontrollgrupp av familjer som kom till Sverige vid samma tidpunkt och hade barn i samma åldrar. Det har vi av naturliga skäl inte. I stället använder vi reformen 2017 som ett naturligt experiment och jämför familjer som folkbokfördes i Sverige dels före och efter reformen, dels under samma period men som hade barn i olika åldrar och som därmed påverkades olika mycket av reformen (dvs. fick olika stor begränsning i antal föräldrapenningdagar).²⁹ Dessa jämförelser gör vi i regressionsmodeller som också kontrollerar för säsongsvariation och det faktum att ursprungsland och bakgrundskaraktäristika hos flyktingfamiljerna varierar över tid. I analyserna kontrollerar vi för samtliga bakgrundsvariabler som redovisades i Tabell 2. Vi kontrollerar däremot inte för typ av uppehållstillstånd (permanent eller tillfälligt) eftersom reglerna om detta är komplicerade, det finns undantag för barnfamiljer och vi saknar all information som ligger till grund för Migrationsverkets beslut.³⁰

I den första modellen, som vi kallar *modell 1*, skattar vi en genomsnittlig skillnad i olika utfall mellan mammor (och deras familjemedlemmar) som bosatte sig i Sverige hösten och våren 2017, jämfört med motsvarande skillnad åren 2015 och 2016. Jämförelsen med tidigare invandringskohorter justerar för generella säsongsvariationer i exempelvis invandringsmönster, arbetsmarknads-läge och tillgång till förskola. Denna jämförelse behövs också för att ta hänsyn till att vissa utfall (som t.ex. inkomster) mäts på årsbasis och vi jämför familjer som bosatte sig i Sverige vid olika tidpunkter inom ett år. Denna modell fångar den genomsnittliga effekten av reformen på olika utfall under antagandet att

²⁹ Reformens konstruktion ger upphov till flera potentiella naturliga experiment som, t.ex., jämförelser mellan dem som bosatte sig i Sverige precis före och precis efter den 1 juli 2017. Övergångsreglerna vid införandet av reformen samt obalanser i bakgrundsegenskaper bland personer som bosatte sig i Sverige vid olika tidpunkter försvårar dock en sådan jämförelse.

³⁰ Framför allt observerar vi typ av tillstånd vid ett senare tillfälle än folkbokföringstidpunkt, vilket gör att vi inte kan utesluta att typ av tillstånd delvis är ett utfall.

skillnaden i beteende mellan de som folkbokfördes höst och vår 2017 inte skulle varit annorlunda än motsvarande skillnad under 2015 och 2016 om det inte hade varit för begränsningen i antalet föräldrapenningdagar.³¹

Skattningar från *modell 1* är informativa för att de fångar den genomsnittliga skillnaden i utfall för de som påverkades av reformen jämfört med de som inte gjorde det. Samtidigt har modellen begränsningen att den inte kan separera effekten av just föräldrapenningreformen 2017 från andra förändringar i politiken eller ekonomin som skedde ungefär samtidigt. Det skedde många förändringar både inom migrations- och arbetsmarknadspolitiken under den tidsperiod vi studerar. Till exempel genomgick etableringen i Arbetsförmedlingens regi en hel del förändringar i början av 2018 (se avsnitt 3.2), vilket i större utsträckning kan ha haft betydelse för de som bosatte sig i Sverige just hösten 2017 jämfört med de som bosatte sig här vid en tidigare tidpunkt. Det kan också ha skett förändringar i migrationsströmmar över tid som påverkat vilka som sökt sig till Sverige och som våra kontrollvariabler inte fullt ut kan justera för. Tabell A3 i bilagan visar deskriptiv statistik för vårt urval av mammor, uppdelat mellan de som folkbokfördes i Sverige under hösten och våren 2017 samt motsvarande jämförelse under tidigare år (2015 och 2016). Från denna tabell ser vi att ursprungsland och utbildningsbakgrund varierar över tid; detta är därmed viktiga faktorer att kontrollera för i analysen.

För att få mer klarhet i om eventuella effekter för dem som bosatte sig i Sverige hösten 2017 verkligen drivs av begränsningen i antalet föräldrapenningdagar utnyttjar vi det faktum att föräldrapenningreformen påverkade familjer olika beroende på barnens ålder. För barn som fyllt ett men inte två år vid bosättningsdatumet innebar reformen 280 färre föräldrapenningdagar, och för barn som fyllt två år innebar reformen 380 färre dagar. För barn som ännu inte fyllt ett år förändrades däremot inte antalet föräldrapenningdagar. Vi skattar därför en variant av modellen som vi kallar *modell 2* där vi låter effekten av att bosätta sig i Sverige efter reformen 2017 variera beroende på äldsta barnets ålder. En viktig fördel med *modell 2* är att den ger oss en skattning för föräldrar med barn under ett år som inte berördes av reformen men som folkbokfördes i Sverige vid samma tidpunkt. En eventuell effekt av att folkbokföras efter reformen 2017 för denna grupp indikerar därmed att reformen sammanföll med andra förändringar avseende migrationsströmmar eller inom politiken eller ekonomin

³¹ I *modell 1* ingår även föräldrar till barn under 1 år i skattningen av den genomsnittliga effekten. Eftersom föräldrapenningen är oförändrad för denna grupp är skattningen, om något, en underskattning av reformeffekten bland föräldrar som påverkades av reformen.

som hade konsekvenser för nyanlända familjer.³² En nackdel är att jämförelsen görs mellan föräldrar som har barn i olika åldrar. Barn i olika åldrar kan innebära att föräldrar reagerar olika på en lika stor begränsning i tillgången till föräldrapenning. Vi kan därmed inte säkert säga om de reagerar olika på grund av att föräldrapenningen begränsades olika mycket eller för att de har barn i olika åldrar.³³ Både modell 1 och 2 beskrivs mer i detalj i Bilaga 2.

För att ytterligare belysa om reformen i föräldraförsäkringen tidsmässigt sammanföll med andra förändringar som kan ha haft betydelse för nyanlända familjer skattar vi också modell 1 för nyanlända kvinnor som kom hit som flyktingar eller som anhöriga till en flykting men utan barn under åtta år. Hittar vi effekter av att folkbokföras hösten 2017 även för denna grupp (som inte heller berördes av föräldrapenningreformen) tyder det återigen på att eventuella förändringar i beteende bland nyanlända mammor som folkbokfördes efter den 1 juli 2017 inte enbart beror på åtstramningen i antalet föräldrapenningdagar.³⁴ Vi bygger sedan våra slutsatser på en sammanvägd bedömning av resultaten från de olika analyser vi beskrivit ovan.

6.2 Uttag av föräldrapenning

Det första steget i vår empiriska analys är att undersöka hur reformen påverkade uttaget av föräldrapenning. Nedan presenterar vi resultat som visar att reformen ledde till ett minskat uttag bland nyanlända mammor men även bland pappor.

De svarta markörerna i Figur 3 redovisar skattade reformeffekter på det totala antalet uttagna föräldrapenningdagar olika månader efter mammans folkbokföring i Sverige. Skattningarna baseras på *modell 1*, vilket betyder att de fångar effekten av att bosätta sig i Sverige efter reformen (dvs. hösten 2017) jämfört med tidigare. De röda markörerna i figuren fångar s.k. ”placeboeffekter”, vilka baseras på en skattning av samma modell men där mammor som folkbokfördes i Sverige under hösten 2016 (och som var opåverkade av reformen) kodas som påverkade och jämförs med de som folkbokfördes under våren 2016. Denna skillnad jämförs med motsvarande skillnad mellan de som kom under hösten och våren 2015. Den övre figuren (panel a) visar resultat för mammorna på

³² En ytterligare fördel med att jämföra familjer som folkbokfördes vid samma tidpunkt är att de i högre grad kan förväntas ha liknande bakgrundsegenskaper då de i högre utsträckning kommer från samma ursprungsländer.

³³ En ytterligare nackdel med modell 2 jämfört med modell 1 är att uppdelningen i finare grupper riskerar att generera skattningar med låg precision, vilket försvårar möjligheten att dra slutsatser.

³⁴ Denna typ av ”placebo-analys” baserat på kvinnor utan barn i 0–7-årsåldern är så klart inte meningsfull för utfall som endast är relevanta för småbarnsföräldrar, såsom uttag av föräldrapenningdagar och inskrivning av barn i förskola. För dessa utfall redovisar vi i stället placebo-skattningar baserat på nyanlända som folkbokfördes i Sverige tidigare år och därmed inte omfattades av reformen.

individnivå och den nedre (panel b) på hushållsnivå, dvs. mammornas och pappornas sammanlagda uttag av föräldrapenning.

Resultaten indikerar att reformen lett till en tydlig minskning i nyttjandet av föräldrapenning. Konfidensintervallen är stora, men skattningarna vid den sista mättpunkten, 24 månader efter folkbokföring, tyder på att mammorna har tagit ut omkring 80 färre dagar med föräldrapenning till följd av reformen. Om vi relaterar minskningen till det genomsnittliga uttaget bland de som bosatte sig i Sverige före reformen (hösten 2015/2016) motsvarar effekten en minskning med knappt 30 procent (80/290 dagar).

På hushållsnivå är motsvarande skattningar 120 dagar, vilket indikerar att även pappors uttag av föräldrapenning minskade (med omkring 40 dagar) till följd av reformen. Intressant att notera är också att papporna innan reformen (under de två första åren efter mammans folkbokföring) tog ut ungefär en fjärdedel av all föräldrapenning (110 av 400 dagar), vilket är en ungefär lika hög andel (av föräldrarnas totala uttag av föräldrapenning) som pappor i Sverige tar ut i genomsnitt.³⁵ I de allra flesta fall är placebo-skattningarna nära noll och statistiskt insignifikanta.³⁶ Det indikerar att vi använder en trovärdig empirisk ansats för att studera den kausala effekten av reformen på detta utfall.

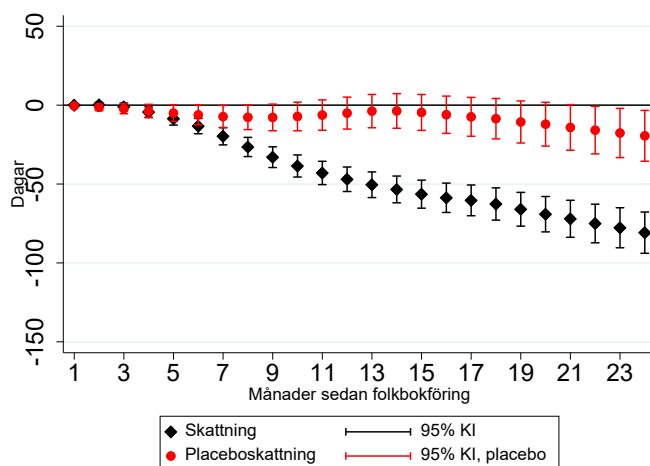
Att *modell 1* utgör en trovärdig empirisk ansats för att studera effekter på föräldrapenninguttaget stöds också av resultaten från *modell 2*, vilka redovisas i Figur A2 i Bilaga 1. Där ser vi inte något förändrat uttagsmönster bland mammor som folkbokfördes i Sverige hösten 2017 och som hade för unga barn för att påverkas av reformen (det äldsta barnet hade ännu inte fyllt ett år). I Figur A2 ser vi också att de skattade reformeffekterna är betydligt större om det äldsta barnet är 2–7 år än om det fyllt ett år men ännu inte två år, vilket är i linje med att den första gruppen fick en större åtstramning i antalet föräldrapenningdagar i och med reformen.

³⁵ Se senaste statistiken från Försäkringskassan om pappors andel av föräldrapennignuttaget vid olika åldrar; Försäkringskassan (2024).

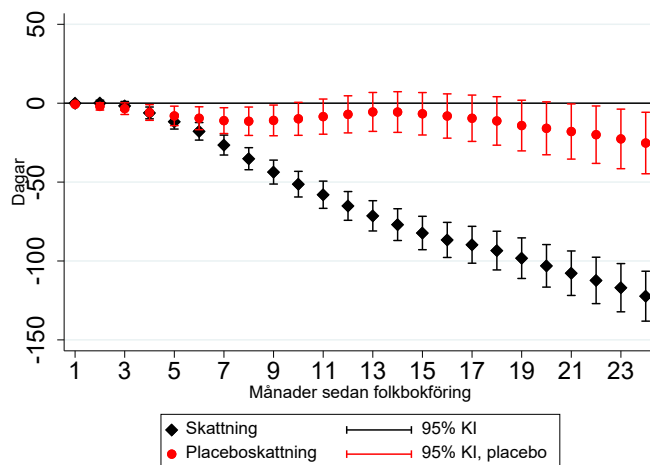
³⁶ I de få fall då det är statistiskt säkerställt att placebo-skattningarna är skilda från noll är de betydligt mindre än de skattade reformeffekterna.

Figur 3 Genomsnittliga effekter av att folkbokföras efter reformen jämfört med före på uttag av föräldrapenning

a) Individnivå (mammor)

b) Hushållsnivå

Anm: Figurerna redovisar skattningar av modell 1. Föräldrapenninguttag mäts som ackumulerat uttag månad för månad efter folkbokföring i Sverige. De röda punkterna visar skattningar för mammor som folkbokfördes i Sverige hösten 2016 i jämförelse med de som bosatte sig i Sverige dels våren 2016, dels höst och vår 2015. Alla skattningar inkluderar samtliga kontrollvariabler (se Tabell 2 för vilka). Genomsnitt vid 24 månader för kontrollgruppen (de som folkbokfördes hösten 2015/2016) är på individnivå 290 dagar. På hushållsnivå är motsvarande genomsnitt för kontrollgruppen 400 dagar, vilket betyder att pappor i genomsnitt tog ut 110 dagar.

6.2.1 Föräldrapenningdagar kvar efter två år

Även om majoriteten av föräldrapenningdagarna måste användas innan barnet fyller fyra år har föräldrar rätt att nyttja sina dagar fram till barnet fyller 12 år.³⁷ Det finns därmed utrymme för föräldrar att välja hur många dagar de vill använda när barnet är relativt litet och hur många dagar de vill spara till barnet är äldre. En intressant fråga är därför hur reformen påverkade antalet föräldrapenningdagar som föräldrarna har kvar efter vår uppföljningsperiod på två år.

Genomsnittlig förbrukning efter 24 månader i Sverige för de som folkbokfördes hösten 2015/2016 är på hushållsnivå 400 dagar. Efter reformen minskade motsvarande förbrukning med 120 dagar, alltså till 280 dagar. Vad dessa siffror betyder i termer av dagar kvar beror på hur många barn familjerna har vid bosättning Sverige och hur gamla dessa barn är.

Om vi för enkelhets skull tänker oss en familj som har två barn som är över två år (men under åtta år) vid bosättning i Sverige innebär reformen att totalt antal föräldrapenningdagar föräldrarna är berättigade till minskar från 960 till 200 dagar (se Figur 1).³⁸ Om vi antar att föräldrarna minskar sitt uttag av föräldrapenning lika mycket som nyanlända föräldrar i genomsnitt innebär det att de till följd av reformen efter två år i Sverige inte har några föräldrapenningdagar kvar (eller minus 80 dagar) i stället för 560 dagar.³⁹ Med detta exempel vill vi illustrera att utöver att minska användningen av föräldrapenning under uppföljningsperioden innebar reformen också att nyanlända föräldrar generellt har färre föräldrapenningdagar kvar till senare. Hur många färre dagar beror dels på hur föräldrar väljer att disponera sina föräldrapenningdagar, dels på hur gamla barnen är vid bosättning i Sverige men också på om de får ett till barn eller inte (som då ger nya föräldrapenningdagar). Vi har inte studerat hur dessa marginaler förändrades för föräldrar med barn i olika åldrar vid bosättning Sverige. Vi utgår ifrån att de flesta nyanlända föräldrar efter reformen använder de flesta av de föräldrapenningdagar de är berättigade till under den första tiden i Sverige. I så fall innebar reformen att de har färre dagar kvar efter två år i Sverige. Denna slutsats gäller i högre grad föräldrar med barn över två men under åtta år eftersom reformen innebar störst minskning för denna grupp.

³⁷ Dessa regler har ändrats över tid: För barn födda 2014 eller senare måste 90 procent av dagarna användas före fyra års ålder och resterande dagar kan sparas till barnet fyller 12 år. För barn födda före 2014 finns ingen sådan begränsningsregel och dagarna kan användas fram till barnet fyller åtta år (eller fram till att barnet har gått ut årskurs 1).

³⁸ 480 dagar per barn före reformen blir för två barn 960 dagar. 100 dagar för två barn i ålder 2–8 efter reformen blir 200 dagar.

³⁹ Efter reformen har föräldrarna förbrukat 280 dagar av totalt 200; de har alltså -80 dagar kvar. Före reformen förbrukade föräldrarna 400 dagar av totalt 960 dagar; de hade alltså 560 dagar kvar.

6.3 Andra inkomstkällor

Reformen 2017 medförde alltså att mammor, och till viss del även pappor, minskade sitt uttag av föräldrapenning under de första två åren efter mammans bosättning i Sverige. Hur påverkade det i sin tur deras inkomster och inkomstkällor? Sammantaget tyder resultaten som presenteras nedan på att reformen i sig *inte* medförde att föräldrarna närmade sig arbetsmarknaden i högre utsträckning under denna, relativt korta, uppföljningsperiod. Vi ser inga tydliga effekter av reformen på ersättning kopplad till deltagande i aktiviteter vid Arbetsförmedlingen eller på arbetsinkomster. Vi ser däremot att föräldrar som folkbokfördes just hösten 2017 i högre grad fick ersättning kopplat till insatser vid Arbetsförmedlingen, jämfört med de som folkbokfördes tidigare. En sådan ökning observeras dock bland fler grupper som kom samtidigt till Sverige men som inte fick sin föräldrapenning begränsad, vilket betyder att ökningen inte kan förklaras av föräldrapenningreformen.

Tabell 4 visar resultat från skattningar av *modell 1* där utfallsvariablerna utgörs av sammanlagda inkomster från olika källor under kalenderår 0–2 efter mammans folkbokföring i Sverige (dvs. vi summerar inkomsterna under en period som motsvarar 25–36 månader efter folkbokföring, beroende på när på året de bosatte sig i Sverige).⁴⁰

När det gäller effekter på föräldrapenning kan vi se att minskningen i inkomster från föräldrapenning motsvarar de skattningar i dagar som vi såg i avsnitt 6.2. Om vi antar lägsta ersättningsnivå (250 kr per dag) motsvarar 20 000 kr mindre i föräldrapenning 80 dagar, vilket är den minskning i antalet föräldrapenningdagar vi såg i Figur 3. Effekten är inte dubbelt så stor på hushållsnivå, vilket också indikerar att papporna påverkades något mindre av reformen än mammorna även i termer av inkomst från föräldrapenning.

Vi ser en ökning i försörjningsstöd men också en ökning i ersättning kopplad till deltagande i aktiviteter vid Arbetsförmedlingen bland dem som folkbokfördes efter reformen. På både individ- och hushållsnivå motsvarar ökningen från dessa båda källor ungefär den minskning vi ser i föräldrapenning. Det finns inga tydliga tecken på att vare sig arbetsinkomster eller disponibel inkomst skulle ha förändrats. Att inkomster kopplade till deltagande i arbetsmarknadspolitiska insatser ökar skulle kunna tyda på att åtstramningen i rätten till föräldrapenning medförde att mammorna (och papporna) i denna grupp deltog i etableringsinsatser i högre utsträckning. För att vidare undersöka om det var just åtstramningen i rätten till föräldrapenning som ledde till detta mönster går vi nu vidare till *modell 2*.

⁴⁰ Studiemedel utgör en väldigt liten andel av vår studiepopulations inkomster (i genomsnitt <1 procent, se Figur 2) och särredovisas därför inte här utan ingår i den disponibla inkomsten.

Tabell 4 Skattade genomsnittseffekter av att folkbokföras efter reformen på inkomster från olika källor, kalenderår 0–2 efter folkbokföring.

	(1) Individnivå, mammor	(2) Hushållsnivå
Föräldrapenning	-20 858*** (1 840)	-32 545*** (2 593)
Genomsnitt kontrollgrupp ^a	76 120	106 295
Ersättning AF^b	12 179*** (2 447)	19 027*** (3 953)
Genomsnitt kontrollgrupp ^a	94 117	240 934
Försörjningsstöd	6 390*** (1 940)	12 135*** (3 702)
Genomsnitt kontrollgrupp ^a	23 038	48 203
Arbetsinkomst	501 (4 228)	1 086 (13 087)
Genomsnitt kontrollgrupp ^a	19 617	149 342
Disponibel inkomst	4 280 (4 533)	5 422 (10 062)
Genomsnitt kontrollgrupp ^a	286 121	673 925
Antal observationer	11 151	11 151

Anm: Tabellen baseras på skattningar av modell 1. Robusta standardfel redovisas inom parentes. Alla skattningar inkluderar samtliga kontrollvariabler som presenteras i Tabell 2. ^{a)} Genomsnitt kontrollgrupp avser utfallsvariabelns genomsnitt för de som bosatte sig i Sverige hösten 2015 och 2016. ^{b)} *Ersättning AF* avser ersättningar som ges till deltagare i arbetsmarknadspolitiska program (inkl. etableringen).

Resultaten från modell 2 redovisas i Tabell 5. För föräldrapenning ser vi förväntade resultat: ingen minskning av inkomsten från föräldrapenning om äldsta barnet är under ett år och större minskningar ju äldre barnen är. Detta är också i linje med resultaten för uttaget av föräldrapenningdagar i föregående avsnitt. När det gäller ersättning kopplad till arbetsmarknadspolitiska insatser ser vi däremot att även mammor med barn under ett år vid datumet för folkbokföring, som alltså inte fick någon begränsning i rätten till föräldrapenning i och med reformen, erhållit ett ökat belopp. Ökningen för dessa mammor är dessutom ungefär lika stor som för de mammor som har äldre barn och som därmed påverkades av reformen. Detta resultat indikerar därmed att det inte är reformen av föräldrapenningen som driver det ökade deltagandet i insatser vid Arbetsförmedlingen som vi ser bland de som folkbokfördes hösten 2017. Inte heller

denna analys visar några tecken på ökade arbetsinkomster till följd av reformen. Det finns dock tecken på en ökning i försörjningsstöd, framför allt bland mammor med äldre barn. Det senare kan tyda på att minskningen i föräldrapenning till följd av reformen till viss del kan ha kompenserats av ökat försörjningsstöd. Vi ser också att disponibel inkomst har ökat bland mammor med barn under ett år som inte fick minskad föräldrapenning, medan det inte syns någon förändring av den disponibla inkomsten för de grupper som berördes av reformen. Att inkomsterna inte har ökat i dessa grupper under samma tidsperiod skulle kunna förklaras av att de fick mindre föräldrapenning. Med andra ord: det är möjligt att deras disponibla inkomst hade varit högre om reformen inte hade inträffat.

Tabell 5 Skattade reformeffekter på inkomster från olika källor under kalenderår 0–2 efter folkbokföring, uppdelat utifrån äldsta barnets ålder. Individnivå, mammor.

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
	Föräldrapenning	Ersättning AF ^a	Försörjningsstöd	Arbetsinkomst	Disponibel inkomst
Barn <1 år	-3 195 (4 161)	11 067** (5 035)	2 477 (4 095)	7 898 (8 170)	21 285** (8 925)
Barn 1-2 år	-16 445*** (3 823)	9 201* (4 754)	6 380* (3418)	-8 006 (7 395)	1 314 (8 511)
Barn 2-3 år	-20 254*** (2 575)	8 192** (3429)	2 210 (2241)	31 (5 222)	-3 505 (5 726)
Barn 4-7 år	-23 251*** (1 966)	13 340*** (2 589)	7 887*** (2 148)	1 324 (4 429)	4 967 (4 943)
Antal observationer	11 151	11 151	11 151	11 151	11 151

Anm: Tabellen baseras på skattningar av modell 2. Robusta standardfel redovisas inom parentes. Alla skattningar inkluderar samtliga kontrollvariabler som presenteras i Tabell 2. ^{a)} *Ersättning AF* avser ersättningar som ges till deltagare i arbetsmarknadspolitiska program (inkl. etableringen).

För att ytterligare undersöka föräldrapenningreformens betydelse skattar vi *modell 1* för nyanlända kvinnor som också kommit till Sverige av skyddsskäl eller som anhöriga till en flykting men som inte har barn under åtta år och som därmed inte heller påverkades av föräldrapenningreformerna. Resultaten presenteras i Tabell A4 i Bilaga 1. Även för dessa kvinnor ser vi en ökning av ersättning kopplad till deltagande i insatser vid Arbetsförmedlingen bland de som folkbokfördes hösten 2017. Det tyder återigen på att det är andra förändringar än begränsningen av rätten till föräldrapenning som ligger bakom denna ökning. En potentiell förklaring skulle kunna vara att ökningen drivs av förändringar inom ramen för etableringen. Exempelvis kan de förändringar som

gjordes i början av 2018 ha spelat en roll (se avsnitt 3.2). I Tabell A4 ser vi även en ökning av försörjningsstödet bland de som folkbokfördes just hösten 2017, vilket tyder på att den ökning vi såg i detta utfall i Tabell 4 inte nödvändigtvis orsakades av föräldrapenningreformen. Vi ser också (i Tabell A4) en ökning i disponibel inkomst bland kvinnor utan barn precis som vi gör för familjer med barn under ett år som inte heller berördes av reformen. Det är därför troligt att tillgången till färre föräldrapenningdagar lett till att mammorna har lägre disponibel inkomst än de skulle ha haft om reformen inte genomförts.

6.4 SFI och förskola

Slutsatsen så här långt är att mindre föräldrapenning i och med reformen i sig inte verkar ha påverkat föräldrarnas aktiviteter vad gäller deltagande i etableringsinsatser eller i vilken utsträckning de arbetar. Utifrån tidigare resultat bör vi därför inte förvänta oss att reformen har lett till att barnen i högre grad deltar i förskola. Eftersom SFI utgör en del av etableringen på Arbetsförmedlingen bör vi inte heller förvänta oss att observera en högre inskrivning i denna utbildning. Men att ha rätt till föräldrapenning skulle kunna uppfattas som en signal om att man som förälder kan/bör vara hemma med sitt barn. På motsvarande sätt kan tillgång till mindre föräldrapenning signalera att barnen bör vara i förskolan, vilket i sin tur även skulle kunna påverka föräldrarnas incitament att närma sig arbetsmarknaden. Det skulle kunna ske genom engagemang och eventuellt även val av aktiviteter inom etableringen och genom tidigare lagd förskolestart. Vi finner det därför motiverat att studera om minskningen i tillgång till föräldrapenning har påskyndat nyanlända föräldrars närmande till arbetsmarknaden inom etableringen och barnens inskrivning i förskolan. Det gör vi genom att, månad för månad sedan folkbokföringsdatum, skatta skillnaden i sannolikheten att skrivas in och klara godkänt i någon SFI-kurs och låta barnen börja förskolan mellan de som folkbokfördes före och efter reformen.⁴¹ Vi fokuserar i denna analys på mammorna eftersom studiepopulationen definieras utifrån när mammorna folkbokfördes i Sverige.

I linje med att vi inte finner några tydliga effekter av reformen på inkomster från andra källor tyder resultaten som presenteras nedan på att reformen inte heller påverkade inskrivning i förskola. Det finns inte heller några tydliga tecken på att reformen ökade deltagandet, eller sannolikheten att få godkänt resultat, i SFI. Vi ser dock ökning i dessa utfall bland de mammor som folkbokfördes just hösten 2017 jämfört med de som folkbokfördes tidigare. Dessa mönster syns

⁴¹ Inskrivning i etableringen innebär oftast också inskrivning i SFI. Vi förväntar oss därför att de som fått etableringsersättning också är inskrivna i SFI. Att klara gränsen för godkänt kan däremot bero på incitamenten att närma sig arbetsmarknaden.

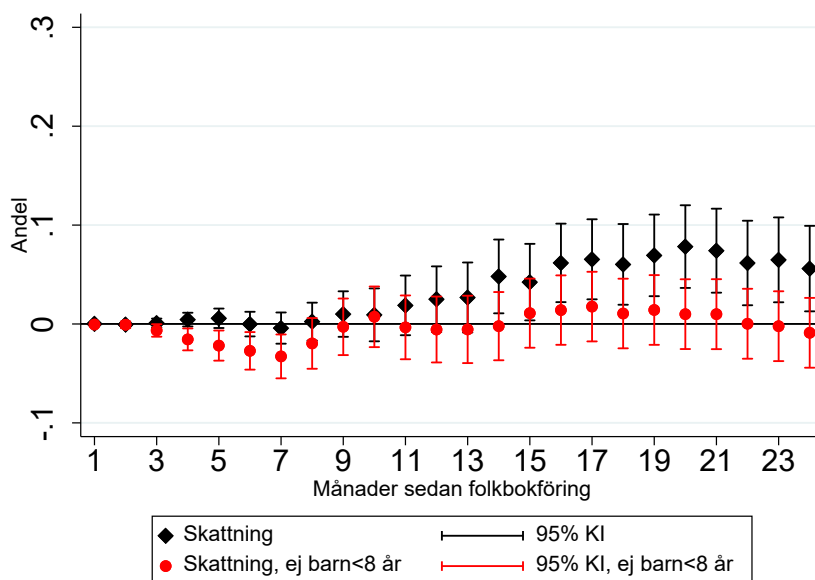
dock även för grupper som bosatte sig i Sverige samtidigt men som inte påverkades av föräldrapenningreformen, vilket återigen betyder att ökningarna, i alla fall delvis, måste förklaras av andra förändringar än begränsningen i antalet föräldrapenningdagar.

6.4.1 Deltagande och godkänt i SFI

Analyser baserade på *modell 1* för sannolikheten att få godkänt i SFI visas i de svarta markörerna i Figur 4, medan analyser för deltagande i SFI presenteras i Figur A3 (i Bilaga 1). De röda markörerna i dessa figurer visar resultat för placebo-skattningar baserade på kvinnor som folkbokfördes i Sverige vid samma tidpunkt, men som inte hade något barn under åtta år och därmed inte påverkades av reformen. Eftersom SFI ofta ingår som en del av etableringen på Arbetsförmedlingen (se Andersson Joonas 2020) förväntar vi oss att se ett ökat deltagande bland de som folkbokfördes efter reformen 2017 i linje med ett ökat mottagande av etableringsersättning (som vi såg i Tabell 4). Det är också vad de svarta markörerna i Figur A3 visar. Vi ser också tydligt att denna ökning inte enbart beror på tillgång till mindre föräldrapenning då även de röda markörerna visar på en viss ökning. När det gäller sannolikheten att få godkänt på någon SFI-kurs (Figur 4) ser vi tecken på en ökning bland de som påverkades av reformen (svarta markörer) i jämförelse med de som inte gjorde det (röda markörer), vilket skulle kunna bero på minskad tillgång till föräldrapenning.

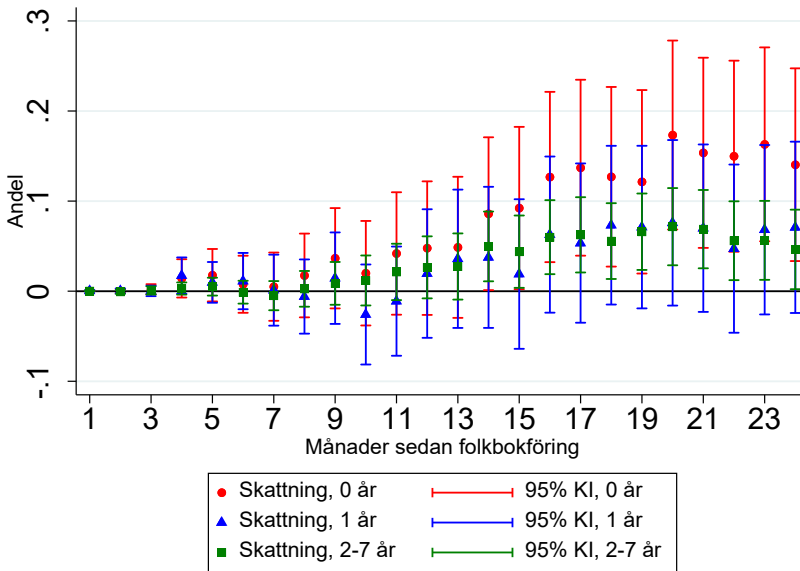
För att återigen undersöka om de skattade effekterna av att folkbokföras efter reformen verkligen beror på tillgång till mindre föräldrapenning har vi skattat effekter på motsvarande utfall med *modell 2*. Resultaten för sannolikheten att få godkänt på någon SFI-kurs presenteras i Figur 5, medan resultaten för deltagande i SFI presenteras i Figur A4 (i Bilaga 1). Båda figurerna visar att det finns likartade ökningskurvor även bland mammor som inte fick minskad tillgång till föräldrapenning i och med reformen (de röda markörerna i figurerna, vilka avser mammor vars äldsta barn inte fyllt ett år). Det indikerar att det ökade deltagandet och förekomsten av godkända resultat i SFI bland dem som folkbokfördes hösten 2017 i huvudsak har andra förklaringar än tillgången till färre föräldrapenningdagar.

Figur 4 Genomsnittseffekter av att folkbokföras efter reformen jämfört med före på godkänt betyg i SFI. Mammor.

Anm: Skattningar av modell 1. Utfallet avser om mamman fått godkänt på någon SFI-kurs vid olika mättidpunkter. Placebo-skattningarna (som benämns ”skattning, ej barn < 8 år”) baseras på kvinnor (18–50 år) som bosatte sig i Sverige vid samma tidpunkt, men som ej hade något barn under 8 år (och därmed var opåverkade av reformen). Alla skattningar inkluderar samtliga kontrollvariabler som presenteras i Tabell 2. Snitt vid 24 månader för kontrollgruppen (de mammor som folkbokfördes hösten 2015/2016) är 50 procent. För kvinnor utan barn under 8 år är motsvarande nivå i kontrollgruppen 62 procent.

Figur 5 Skattade reformeffekter på godkänt betyg på SFI, uppdelat efter äldsta barnets ålder vid folkbokföring. Mammor.

Anm: Skattningar av modell 2. Utfallet avser om mamman fått godkänt betyg på någon SFI-kurs vid olika mättidpunkter. Alla skattningar inkluderar samtliga kontrollvariabler som presenteras i Tabell 2. Snitt vid 24 månader för kontrollgruppen (de mammor som folkbokfördes hösten 2015/2016) är 50 procent.

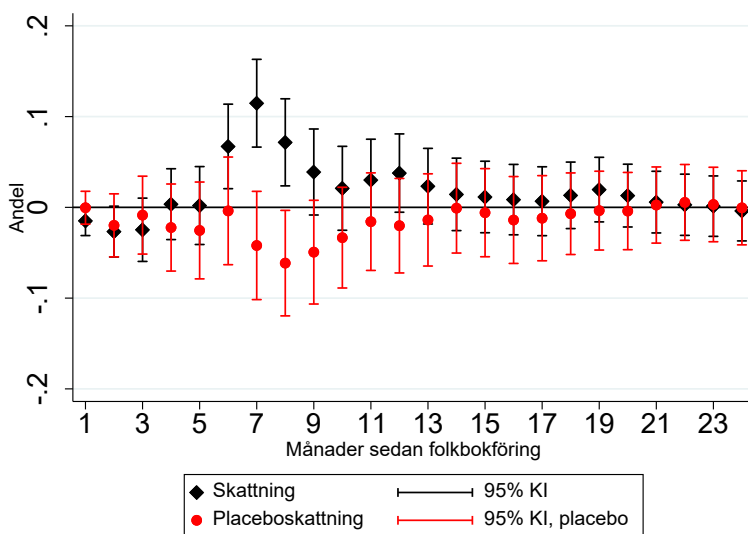
6.4.2 Inskrivning i förskola

De svarta markörerna i Figur 6 visar skattade effekter på sannolikheten att något av mammans barn är inskrivet på förskola vid olika tidpunkter efter folkbokföring i Sverige, baserat på *modell 1*. Bland de mammor som folkbokfördes före reformen (hösten 2015/2016) hade 85 procent av mammorna något barn inskrivet i förskola 24 månader efter folkbokföringsdatumet. De svarta markörerna visar på en tidigarelagd inskrivning i förskola bland de mammor som folkbokfördes efter reformen: vi ser en förhöjd inskrivning 6–8 månader efter folkbokföring, men vid en längre uppföljningshorisont är deltagandet likartat som för de mammor som folkbokfördes före reformen. I placebo-analyserna (de röda markörerna), som här baseras på en jämförelse mellan de som folkbokfördes hösten 2016 (och som var opåverkade av reformen) och de som folkbokfördes ännu tidigare, syns ingen ökning av förskoledeltagandet. En förklaring till den ökade inskrivningen i förskola bland de som folkbokfördes just hösten 2017 kan vara det ökade deltagandet i etableringsinsatser som vi tidigare sett för denna grupp. Det skulle också delvis kunna förklaras av signalvärdet förenat med mindre tillgång till föräldraperning.

I Figur 7, som redovisar heterogena effekter beroende på det äldsta barnets ålder (dvs. *modell 2*), ser vi dock att en tidigarelagd inskrivning i förskola även syns bland mammor vars barn inte hade fyllt ett år vid folkbokföringen (de röda markörerna). Eftersom dessa mammor fick full föräldrapenning även efter reformen kan vi återigen dra slutsatsen att den observerade ökningen inte beror på tillgång till färre föräldrapenningdagar.

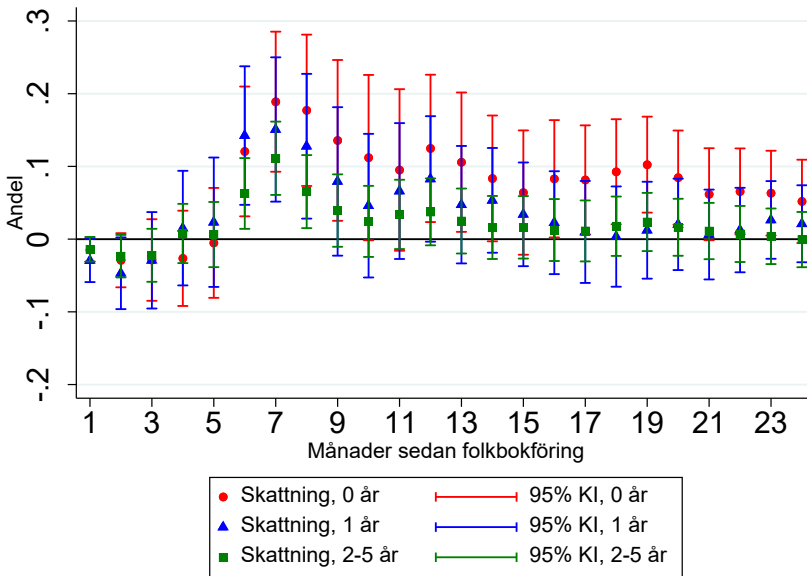
Sammantaget finner vi alltså inget som tyder på att föräldrapenningreformen påverkade barnens inskrivning i förskola. Detta resultat är i linje med att vi inte såg några effekter av reformen på föräldrarnas arbetsinkomster och deltagande i arbetsmarknadspolitiska insatser. Det är också i linje med slutsatsen att tillgången till mindre föräldrapenning inte har påskyndat mammornas deltagande och godkänt i SFI.

Figur 6 Genomsnittseffekter av att folkbokföras efter reformen jämfört med före på inskrivning i förskola.

Anm: Skattningar av modell 1 för familjer med minst ett barn under sex års ålder vid folkbokföringsdatumet. Utfallsvariabeln mäter om något av mammans barn i förskoleåldern var inskrivet i förskolan vid olika mättidpunkter. Placebo-skattningarna baseras också på modell 1 men skattas på gruppen mammor som bosatte sig i Sverige hösten 2016 (och som var opåverkade av reformen), vilka kodas som "behandlade", och jämförs med de som bosatte sig i Sverige dels våren 2016, dels höst och vår 2015. Alla skattningar inkluderar samtliga kontrollvariabler som presenteras i Tabell 2. Snitt vid 24 månader för kontrollgruppen (de mammor som bosatte sig hösten 2015/2016) är 85 procent.

Figur 7 Skattade reformeffekter på inskrivning i förskola, uppdelat efter äldsta barnets ålder.

Anm: Skattningar av modell 2, för familjer med minst ett barn under sex års ålder vid folkbokföringsdatumet. Utfallsvariabeln mäter om något av mammans barn i förskoleåldern var inskrivet på förskola vid olika mättidpunkter. Alla skattningar inkluderar samtliga kontrollvariabler som presenteras i Tabell 2.

7 Slutsatser

Den 1 juli 2017 reformerades föräldraförsäkringen för föräldrar som redan hade barn när de invandrade till Sverige och tillgången till föräldrapenningdagar minskade kraftigt. Innan reformen hade föräldrar som invandrade med barn samma rätt till föräldrapenning som övriga föräldrar i Sverige, vilket innebar att de hade rätt till mer än ett års föräldrapenning per barn för alla barn som ännu inte fyllt åtta år vid bosättningsdatumet. I och med reformen begränsades denna rätt till 200 dagar för familjer som invandrar med ett barn mellan ett och två år och till 100 dagar för varje barn mellan två och åtta år. I denna rapport har vi studerat om denna reform påskyndade nyanlända föräldrars närmande till den svenska arbetsmarknaden och barnens deltagande i förskolan under de första två åren efter att de bosatte sig här. Fokus har varit på mammor som kommit till Sverige som flyktingar/skyddsbehövande eller som anhöriga till en flykting/skyddsbehövande, som har barn under åtta år och som i alla fall inledningsvis bor tillsammans med barnets pappa. Vi har undersökt om reformen påverkade uttaget av föräldrapenning och inkomster från andra källor både bland dessa

mammor och bland papporna till deras barn, samt om den påverkade mammornas deltagande och sannolikhet att få godkänt i SFI och om barnen går i förskola.

Vi finner att reformen ledde till en tydlig minskning av både mammors och pappors föräldrapenninguttag under de första två åren i Sverige. Mammorna minskade sitt uttag med ca 80 dagar, vilket motsvarar en minskning med ca 30 procent. Pappornas minskning uppgick till ca 40 dagar. Vi visar också att en nyanländ flyktingfamilj efter reformen har betydligt färre kvarvarande föräldrapenningdagar efter två år i Sverige än motsvarande familj före reformen. Detta motiverar att återkomma till denna reform med en längre uppföljningshorisont. En utmaning är i så fall att hantera att corona-pandemin slog till våren 2020.

När det gäller andra inkomstkällor är det svårt att skatta reformens kausala effekter. Vi kan dock konstatera att föräldrar som bosatte sig i Sverige hösten 2017, i jämförelse med familjer som kom tidigare, inte har högre arbetsinkomster. Däremot har de mer inkomst från ersättning kopplad till aktiviteter vid Arbetsförmedlingen (framför allt etableringsersättning) och något mer försörjningsstöd. Vi ser också att denna grupp i högre grad deltar och får godkänt resultat i SFI och tecken på att de låter sina barn delta i förskola något tidigare. Våra analyser visar dock att dessa förändringar långt ifrån enbart kan härledas till färre föräldrapenningdagar i samband med reformen 2017; vi ser nämligen att nyanlända som inte påverkades av reformen (för att de har barn i andra åldrar eller inga barn) uppvisar ungefär samma mönster. Vad som driver ökningen i deltagande i etableringen får analyseras i framtida rapporter. Slutsatsen från denna studie är att reformen 2017 inte verkar ha fört föräldrarna närmare arbetsmarknaden, i alla fall inte under de första åren efter bosättning i Sverige. Minskad tillgång till föräldrapenning kan dock ha minskat mammornas disponibla inkomster (i jämförelse med vad de skulle ha haft utan reformen) eftersom andra grupper av nyanlända som invandrade samtidigt, som också fick mer etableringsersättning, ökade sin disponibla inkomst under samma period. Sammantaget indikerar analysen att nyanlända föräldrar var hemma med sina barn lika länge men med mindre ersättning från föräldraförsäkringen efter reformen, vilket ser ut att ha minskat deras disponibla inkomster i jämförelse med vad de annars skulle ha haft.

Slutligen är det viktigt att betona att reformen genomfördes under en tid med många stora förändringar inom såväl arbetsmarknadspolitiken som migrationspolitiken. Det är därför möjligt att den minskning i tillgång till föräldrapenning som reformen innebar skulle ha lett till effekter på de utfall vi studerat om den hade genomförts vid en annan tidpunkt.

Referenser

- Andersen, Lars Højsgaard, Christian Dustmann och Rasmus Landersø. 2019. "Lowering Welfare Benefits: Intended and Unintended Consequences for Migrants and Their Families". Cream Discussion Paper Series 05/19.
- Andersson, Gunnar. 2004. "Childbearing after Migration: Fertility Patterns of Foreign-Born Women in Sweden1". *International Migration Review* 38 (2): 747–74.
- Andersson Joonas, Pernilla. 2020. "Aktiviteter för flykting- och anhöriginvandrare inom etableringsprogrammet". IFAU rapport 2020:4.
- Andersson Joonas, Pernilla och Lena Nekby. 2012. "Intensive Coaching of New Immigrants: An Evaluation Based on Random Program Assignment". *Scandinavian Journal of Economics* 114 (2): 575–600.
- Blomkvist, Niklas, Peter Skogman Thoursie och Björn Tyrefors. 2018. "Restricting Residence Permits - short-run evidence from a Swedish reform". Manuscript, Department of Economics, Stockholm University.
- Bratu, Cristina, Linna Martén och Lillit Ottosson. 2023. "Individualized Benefits and Access to Active Labor Market Programs Boost Refugee Women's Economic Integration". Working Paper, Stockholm University, SOFI 3/2023.
- Cornelissen, Thomas, Christian Dustmann, Anna Raute och Uta Schönberg. 2018. "Who Benefits from Universal Child Care? Estimating Marginal Returns to Early Child Care Attendance". *Journal of Political Economy* 126 (6): 2356–2409.
- Dahlberg, Matz, Johan Egebark och Ulrika Vikman. 2023. "Etablering av nyanlända flyktingar – effekter av en tidig och intensiv arbetsmarknads-politisk insats". IFAU rapport 2023:19.
- Dahlberg, Matz, Johan Egebark, Ulrika Vikman och Gulay Özcan. 2020. "Arbetsmarknadsetablering av nyanlända lågutbildade flyktingar", IFAU rapport 2020:21.
- Dietrichson, Jens, Ida Lykke Kristiansen och Bjørn A. Viinholt. 2020. "Universal Preschool Programs and Long-Term Child Outcomes: A Systematic Review". *Journal of Economic Surveys* 34 (5): 1007–43.
- Drange, Nina och Kjetil Telle. 2017. "Preschool and School Performance of Children from Immigrant Families". *Empirical Economics* 52 (2): 825–67.

- Duncan, Greg, Ariel Kalil, Magne Mogstad och Mari Rege. 2022. "Investing in Early Childhood Development in Preschool and at Home". NBER Working Paper 29985.
- Duvander, Ann-Zofie, och Eleonora Mussino. 2021. *Föräldraledighet: hinder eller möjlighet för etablering i samhället?* Forskningsrapport. Stockholm: SNS Förlag.
- Duvander, Ann-Zofie och Sten Olsson. 2012. "Nyanlända invandrares användning av föräldrapenning". Bilaga 2 i SOU 2012:9.
- Engdahl, Mattias och Linus Liljeberg. 2022. "Flyktingar och flyktinganhörigas etablering på arbetsmarknaden i Stockholm, Göteborg och Malmö". IFAU rapport 2022:15.
- Engdahl, Mattias, Olof Rosenqvist och Olof Åslund. 2022. "Förlorad tid eller förberedelser för integration?" IFAU rapport 2022:1.
- Forslund, Anders, Linus Liljeberg och Olof Åslund. 2017. "Labour Market Entry of Non-Labour Migrants". *Nordic Economic Policy Review* 2017:115–58.
- Forslund, Anders, Wazah Pello-Esso, Rickard Ulmestig, Ulrika Vikman, Ingeborg Waernbaum, Alexander Westerberg och Johan Zetterqvist. 2019. "Kommunal arbetsmarknadspolitik. Vad och för vem? En beskrivning utifrån ett unikt datamaterial". IFAU rapport 2019:5.
- Försäkringskassan. 2024. *Delas föräldrapenningdagarna jämförda?* <https://www.forsakringskassan.se/statistik-och-analys/barn-och-familj/statistik-inom-området-barn-och-familj---foraldrapenning/delas-foraldrapenningdagarna-jamstallt> [hämtad 2024-07-29].
- Huynh, Duy T, Marie Louise Schultz-Nielsen och Torben Tran. 2007. "Employment Effects of Reducing Welfare to Refugees". Study paper 15 from Rockwool Foundation Research Unit.
- Liljeberg, Linus. 2023. "Arbetsmarknadsetablering bland flyktingar och deras anhöriga i Sverige, Norge och Danmark". IFAU rapport 2023:18.
- Proposition 2016/17:154. "Begränsningar i föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn".
- Proposition 2016/17:175. "Ett nytt regelverk för nyanlända invandrares etablering i arbets- och samhällslivet".

- Qi, Haodong, Nahikari Irastorza, Henrik Emilsson och Pieter Bevelander. 2019. "Does Integration Policy Integrate? The Employment Effects of Sweden's 2010 Reform of the Introduction Program". *IZA Discussion Paper*, nr 12594.
- Rosholm, Michael, och Rune Vejlin. 2010. "Reducing Income Transfers to Refugee Immigrants: Does Start-Help Help You Start?" *Labour Economics* 17 (1): 258–75.
- SCB 2014. "Utrikes föddas barnafödande - före och efter invandring. Demografiska rapporter, Rapport 2014:3, Statistiska centralbyrån.
- SCB 2019. "44 000 barn lever i familjer med varaktigt låga inkomster". <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2019/44-000-barn-lever-i-familjer-med-varaktigt-lag-inkomst/>.
- SOU 2016:73. *Begränsningar i föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn*. Delbetänkande av Utredningen om en modern föräldraförsäkring. Stockholm. Åtkomstdatum 12 juni 2023.
- SOU 2020:67. *Förskola för alla barn - för bättre språkutveckling i svenska*. Betänkande av Utredningen om fler barn i förskolan för bättre språkutveckling i svenska. Stockholm.
- SOU 2023:24. "Etablering för fler - jämställda möjligheter till integration". Delbetänkande av utredningen om Förbättrad arbetsmarknads-etablering för utrikes födda kvinnor. Stockholm.
- Vikman, Ulrika. 2013. "Så påverkar föräldraförsäkringen nyanlända invandras etablering på arbetsmarknaden". IFAU rapport 2013:3.

Bilaga 1

Tabell A1 Antal föräldrapenningdagar föräldrar är berättigade till beroende på barnets ålder vid bosättning i Sverige, före och efter reformen 2017

Barnets ålder vid bosättning (år)	Antal föräldrapenningdagar	
	Före juli 2017	Efter juli 2017
0	480	480
1	480	200
2–3	480	100
4–7	480	96
8–11	0	0

Tabell A2 Antal föräldrapenningdagar föräldrar är berättigade till beroende på barnets ålder vid bosättning (inom parentes) och datum för bosättning (2014–2018)

År för bosättning /Barnets födelseår	2014	2015	2016	2017 jan–juni	2017 juli–dec,	2018
Fött 2010	(4):480	(5):480	(6):480	(7):480	(7):100	(8):100
Fött 2011	(3):480	(4):480	(5):480	(6):480	(6):100	(7):100
Fött 2012	(2):480	(3):480	(4):480	(5):480	(5):100	(6):100
Fött 2013	(1):480	(2):480	(3):480	(4):480	(4):100	(5):100
Fött 2014	(0):480 [96] ¹	(1):480 [96]	(2):480 [96]	(3):480 [96]	(3):100 [96]	(4):96
Fött 2015		(0):480 [96]	(1):480 [96]	(2):480 [96]	(2):100 [96]	(3):100 [96]
Fött 2016			(0):480 [96]	(1):480 [96]	(1):200 [96]	(2):100 [96]
Fött 2017				(0):480 [96]	(0):480 [96]	(1):200 [96]
Fött 2018						(0):480 [96]

Anm.: Siffrorna inom parentes avser barnets ålder vid bosättning i Sverige: 0 avser barn som ännu inte fyllt ett år; 1 avser barn som har fyllt ett år men inte två år, osv. 1) Siffrorna inom hakparentes avser antalet föräldrapenningdagar som kan användas efter att barnet fyllt fyra år.

Tabell A3 Beskrivande statistik för mammorna, efter tidpunkt för folkbokföring

	Höst 2017	Vår 2017	Höst 2015/16	Vår 2015/16
<i>Skäl för uppehållstillstånd:</i>				
Flykting/skyddsbehövande	0,476 (0,500)	0,594 (0,491)	0,675 (0,469)	0,424 (0,494)
Anknytning, flykting	0,524 (0,500)	0,406 (0,491)	0,325 (0,469)	0,576 (0,494)
Gymnasieutbildning	0,177 (0,382)	0,204 (0,403)	0,212 (0,409)	0,209 (0,407)
Högskoleutbildning	0,228 (0,419)	0,261 (0,439)	0,320 (0,467)	0,384 (0,487)
Utbildningsuppgift saknas	0,125 (0,331)	0,091 (0,287)	0,047 (0,212)	0,027 (0,162)
<i>Ursprungsland:</i>				
Syrien	0,538 (0,499)	0,691 (0,462)	0,803 (0,398)	0,714 (0,452)
Irak	0,073 (0,260)	0,070 (0,255)	0,023 (0,148)	0,018 (0,133)
Afghanistan	0,123 (0,328)	0,074 (0,261)	0,017 (0,128)	0,019 (0,137)
Eritrea	0,081 (0,273)	0,038 (0,191)	0,023 (0,151)	0,033 (0,180)
Övriga (inkl. okänt)	0,184 (0,388)	0,127 (0,333)	0,134 (0,341)	0,216 (0,411)
Dagar mellan ansökan om uppehållstillst. och folkbokföring	470,5 (265,8)	403,9 (207,5)	366,8 (127,1)	299,7 (168,6)
Antal barn <8 år vid folkbokföring	1,647 (0,793)	1,614 (0,781)	1,700 (0,821)	1,655 (0,770)
Har ett ofött barn vid folkbokföring	0,068 (0,252)	0,091 (0,288)	0,123 (0,329)	0,076 (0,264)
Mamman folkbokfördes samtidigt som minst ett barn	0,970 (0,170)	0,930 (0,256)	0,957 (0,202)	0,952 (0,215)
Andel bosatt i storstad	0,289 (0,454)	0,330 (0,470)	0,248 (0,432)	0,303 (0,460)
Antal observationer	2 218	1 292	5 907	1 734

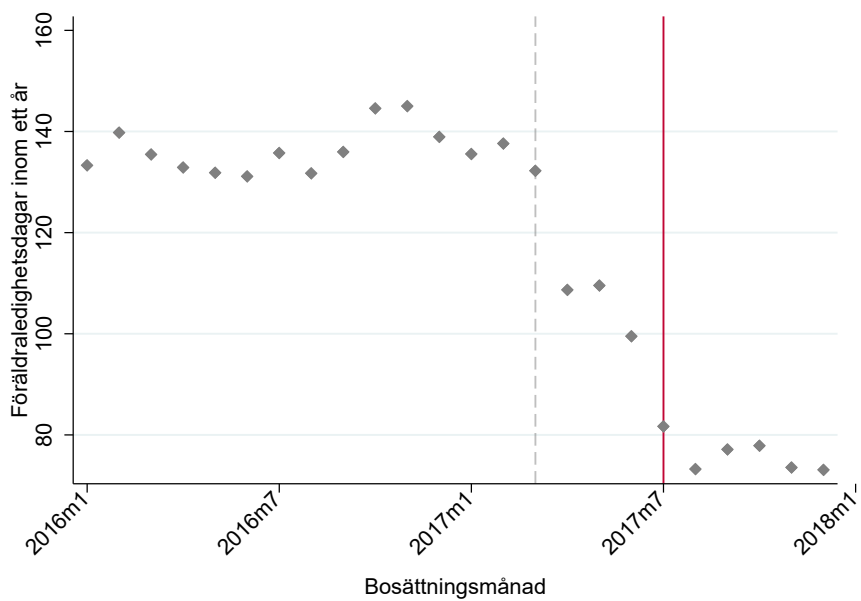
Anm.: Tabellen redovisar medelvärden och standardavvikelser (inom parentes). Medelvärdena anger andelar om inget annat anges. Siffrorna gäller flyktingfamiljer som folkbokfördes i Sverige 2015–2017.

Tabell A4 Placebo-skattningar för nyanlända kvinnor *utan* barn under 8 år. Utfallsvariablerna avser inkomster från olika källor under kalenderår 0–2 efter folkbokföring.

	Flyktingar och anhöriga
Föräldrapenning	-1 484 (1 092)
Genomsnitt kontrollgrupp ^a	14 408
Ersättning AF^b	7 739*** (2269)
Genomsnitt kontrollgrupp ^a	117 648
Försörjningsstöd	3 943** (1884)
Genomsnitt kontrollgrupp ^a	21 814
Arbetsinkomst	-6 221 (4 950)
Genomsnitt kontrollgrupp ^a	50 633
Disponibel inkomst	11 448** (5 277)
Genomsnitt kontrollgrupp ^a	230 611
Antal observationer	15 984

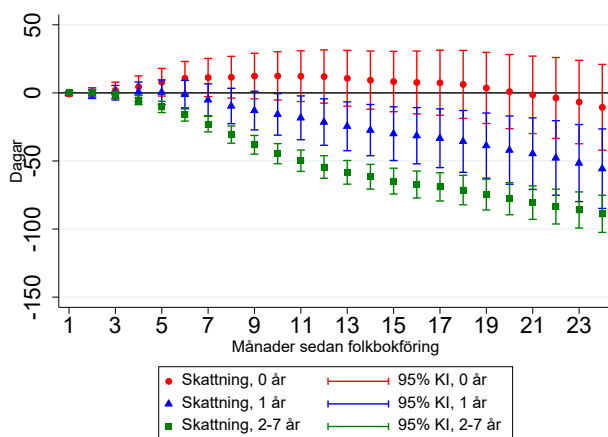
Anm.: Tabellen baseras på skattningar av modell 1. Robusta standardfel redovisas inom parentes. Alla skattningar inkluderar samtliga kontrollvariabler som presenteras i Tabell 2. ^{a)} Genomsnitt i kontrollgrupp avser utfallsvariabelns genomsnitt för de som bosatte sig i Sverige hösten 2015 och 2016. ^{b)} *Ersättning AF* avser ersättningar som ges till deltagare i arbetsmarknadspolitiska program (inkl. etableringen).

Figur A1 Använda dagar med föräldrapenning under det första året, utifrån bosättningsmånad

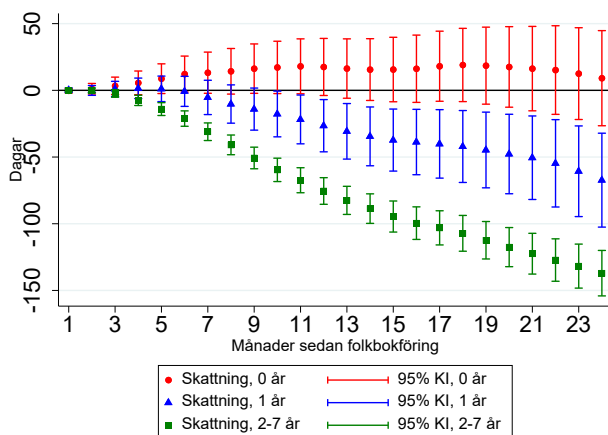

Figur A2 Skattade reformeffekter på uttag av föräldrapenning beroende på äldsta barnets ålder

a) Individnivå, mammor

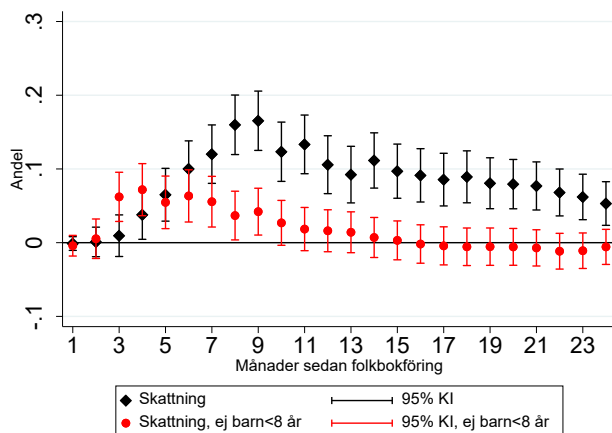

b) Båda föräldrarna sammanlagt

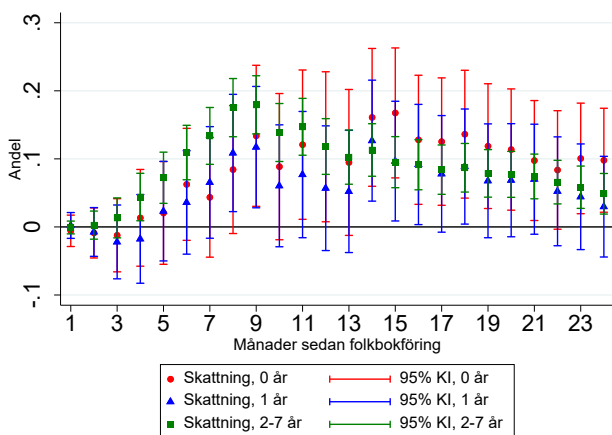
Anm.: Skattningar av modell 2. Föräldrapenninguttag mäts som ackumulerat uttag månad för månad efter folkbokföring i Sverige. Alla skattningar inkluderar samtliga kontrollvariabler (se Tabell 2 för detaljer). Snitt vid 24 månader för kontrollgruppen (de som folkbokfördes hösten 2015/2016) är på individnivå 290 dagar och på hushållsnivå 400 dagar.

Figur A3 Genomsnittseffekter av att folkbokföras efter reformen jämfört med före på inskrivning till SFI. Mammor.

Anm: Skattningar av modell 1. Utfallet avser om mamman registrerats på SFI vid något tillfälle t.o.m. olika mättidpunkter. Placebo-skattningarna (som benämns ”skattning, ej barn < 8 år”) baseras på kvinnor (18-50 år) som bosatte sig i Sverige vid samma tidpunkt, men som ej hade något barn under 8 år (och därmed var opåverkade av reformen). Alla skattningar inkluderar samtliga kontrollvariabler (se Tabell 2 för vilka). Snitt vid 12 (24) månader för kontrollgruppen (de mammor som folkbokfördes hösten 2015/2016) är 56 procent (86 procent). För kvinnor utan barn under 8 år är motsvarande nivåer i kontrollgruppen 79 procent (89 procent).

Figur A4 Skattade reformeffekter på inskrivning till SFI, uppdelat utifrån äldsta barnets ålder.

Anm: Skattningar av modell 2. Utfallet avser om mamman registrerats på SFI vid något tillfälle t.o.m. olika mättidpunkter. Alla skattningar inkluderar samtliga kontrollvariabler som presenteras i Tabell 2. Snitt vid 12 (24) månader för kontrollgruppen (de mammor som folkbokfördes hösten 2015/2016) är 58 procent (87 procent).

Bilaga 2

Mer specifikt avser *modell 1* följande regressionsmodell:

$$y_i = \alpha + \beta H\ddot{o}st_i + \gamma 2017_i * H\ddot{o}st_i + \lambda_{i,t} + \psi X_i + \varepsilon_i$$

där y_i representerar våra utfallsvariabler (uttag av föräldrapenning, inkomster från olika källor, deltagande/godkänt i SFI och barnens inskrivning i förskola) för individ i . $H\ddot{o}st_i$ är en indikatorvariabel som tar värdet 1 för personer som bosatte sig i Sverige under hösten respektive år (efter den 1 juli), och 0 för de som bosatte sig här tidigare under året. γ fångar interaktionen mellan en indikatorvariabel, 2017_i , som tar värdet 1 för personer som bosatte sig i Sverige 2017, dvs. det år som reformen genomfördes, och 0 för de som bosatte sig här övriga år, och indikatorvariabeln $H\ddot{o}st_i$. Denna parameter fångar alltså jämförelsen mellan de mammor som folkbokfördes efter reformen med de som folkbokfördes innan, justerat för säsongeffekter. $\lambda_{i,t}$ avser årseffekter (kohorteffekter) och fångar skillnader mellan de som bosatte sig i Sverige $t=2015, 2016$ och 2017 . X_i är ett antal kontrollvariabler: de variabler som presenteras i Tabell 2. I modell kontrollerar vi också för antal barn i olika åldersgrupper (<1, 1, 2–3, 4–7) vid folkbokföringsdatumet. Födelseland och kommun kontrolleras för genom indikatorvariabler och ålder som antal år samt antal år i kvadrat. Vi kontrollerar också för om pappan är svenskfödd eller inte. Att pappan är svenskfödd förekommer bara i 38 par och redovisas därför inte i Tabell 2.

I *modell 2* tillåter vi reformeffekten att variera beroende på om äldsta barnets ålder är <1, 1 och 2–7. I övrigt är modell 2 densamma som modell 1 förutom hur vi kontrollerar för barnens ålder. I modell 2 följer vi samma indelning som de heterogena reformeffekterna, dvs. vi kontrollerar för om äldsta barnets ålder är <1, 1 och 2–7 år vid folkbokföringstillfället.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) är ett forskningsinstitut under Arbetsmarknadsdepartementet med placering i Uppsala.

IFAU ska främja, stödja och genom forskning genomföra uppföljningar och utvärderingar.

Uppdraget omfattar effekter av arbetsmarknads- och utbildningspolitik, arbetsmarknadens funktionssätt och arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen.

I rapportserien presenteras såväl IFAU:s forskning som resultat av samarbeten med andra nationella och internationella forskningsorganisationer.

IFAU delar årligen ut bidrag till olika forskningsprojekt, vars resultat publiceras i rapportserien.

Rapporterna kan vara fristående eller publiceras tillsammans med ett Working paper.

Alla IFAU:s publikationer finns på www.ifau.se